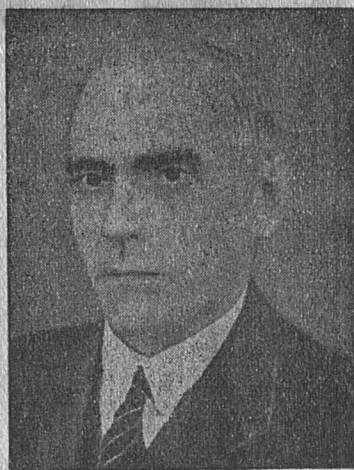

PROMETEY

REVISTĂ
DE LUPTĂ PENTRU
PROPĂȘIRE FRUMOS ȘI ADEVĂR

Număr jubilar

Pentru directorul ei

Ioan Al. Bran-Lemeny

Anul II No. 9—12

Iulie — Oct. 1936

Redacția și Administrația: BRAȘOV, Str. CALVIN No. 8.

Apare lunar la Brașov

PROMETEU

REVISTĂ DE LUPTĂ *pt* PROPĂȘITE, FRUMOS ȘI ADEVĂR

Director :

IOAN AL. BRAN-LEMENY

Șef-redactor :

HORIA E. FRUNZĂ

Secretar de redacție :

NAE IEREMIA

Redactori :

V. P. ROGOȚ

EUGEN ARSU

Comitetul revistei : Dr. Mircea Sucu-Sibianu, medic și publicist ; Ioan Popa, preot-prof. ; Petru I. Teodorescu prof. publ. ; Eft. Mărculescu, prof. adv. publ. ; G. Tulliu, farmacist ; cu directorul, redactorii și secr. de red.

Manuscrisele se vor trimite la redacție pe adresa directorului. Cele nepublicate nu se înapoiază.

Autorii sunt rugați a-și trimite redacției operele, spre menționare și recenzare.

Solicităm ziarele și revistele să ne accepte schimbul. Ținem seamă numai de reciprocitate. În aranjarea materialului ne conducem de necesități tehnice și tipografice.

Cine a reținut Nr. 1 și 2 se consideră de abonat.

---

100 Lei anual pentru particulari.

200 " " " înstituții și autorități.

20 " exemplarul.

Dela tribunul Bran-Lemeny la poetul și scriitorul Bran-Lemeny

Dacă este un fapt constatat de știința de astăzi că personalitățile de valoare ale omenirii nu sunt produse accidentale sau răsăriri fortuite, ci izbucniri singuratice sau repetate, provocate de împrejurări favorabile, ale unor energii latente, acumulate uneori în decurs de nenumărate generații și a căror origini se pierd de cele mai multe ori în întunericul istoriei, atunci nu putem decât să fim bucuroși când, cercetând mediul formațiunii și apariției unui talent, ne aflăm în situația plăcută de a putea găsi urmele lui într'un întreg șir de înaintași; căci ori cât de oropsită și uitată de Dumnezeu va fi fost partea însemnată a neamului românesc rămasă închisă și izolată între Alpii Transilvaniei, între Carpați, fortăreața naturală a neamului nostru în veacurile de mijloc, totuși ea și-a conservat neatinsă, printr'un admirabil instinct tradițional, întreaga comoară sufletească a strămoșilor.

Cercetând originea mândrei pleiade a bărbaților conducători ai mișcării de renaștere națională a Românilor ardeleni din ultimele două veacuri, vom constata, nu fără surprindere, că aproape cu toții erau eșii din clasa cărturarilor, preoți din tată'n fiu, care a înlocuit în vremurile grele de asuprire politică și socială, familiile chineziale din vechea epocă de mărire militară a românilor. Căci, cu toată lipsa cea mare de documente istorice, nu este una din întâmplările cele mai rari de a putea urmări spița unor astfel de „dinastii” cărturărești ale Românilor ardeleni prin spațiul mai multor secole.

O astfel de tulpină vigoasă a fost și familia preoților din frunțile comune românești Lemniu și Cozla din regiunea Chi-

oarului (Transilvania de Nord), care aruncă, la începutul veacului al 18-lea, o mlădiță tocmai în Țara Bârsei, în vechea comună românească a Branului. Căci preotul *Mihail Bran*, străbun al familiei *Bran-Lemeny*, iar prin femei al familiilor *Aldulianu*, *Meșianu* și *Baiulescu*, nu fusese decât un membru pripășit în vremuri de răstriașe — că mulți alți descendenți din vechi familii românești mai ales din Maramureș și Nordul Transilvaniei — în ținutul Brașovului, al vechei familii „nemeșești” din comitatul (județul) Solnoc-Dnbâca, *Pop de Lemeny et Cozla*. cunoscută din documente încă din veacul al 16-lea.

Aliate cu cele mai fruntașe familii din Bran, Zârnești și împrejurimi, ramura *nemeșului Mihail Pop*, devenit preotul *Mihail Bran*, va da apoi în decurs de două secole nu numai modești preoți și funcționari comunali ci și prelați, înalți magistrați, avocați, prefecti și tribuni, ofițeri, medici și scriitori distinși și chiar și poeți. Căci nu poate fi o simplă întâmplare că, în afară de scriitorul apreciat și versuitorul de-o frumoasă factură căruia i se închină numărul de față al revistei *Prometeu*, își mai trage originea dela același străbun și distinsa și delicata poetă, scriitoare și feministă brașoveană, D-na Maria Baiulescu.

Ioan Bran-Lemeny este un cântăreț liric meditativ, viguros și lapidar, inspirat de zbuciumul general ce clocotește în sufletul său.

Eu, urmând îndeteticirile mele predilecte, cred că nu-i pot face, cu prilejul aniversării sale un dar mai prețios, decât înfățișându-i un scurt istoric al familiei și înaintașilor săi, cu ajutorul unor date și izvoare, în parte cu totul necunoscute chiar și D-sale.

Unul dintre cei mai de seamă conducători al Românilor ardeleni dela mijlocul veacului trecut, dar în acelaș timp și unul dintre cei mai uitați și nedreptățiți, a fost și vrednicul luptător pentru emanciparea politică a Românilor, avocat și „tribun”, secretar al marei adunări de pe Câmpul Libertății, membru al „comitetului național” românesc al Ardealului din 1848 — 49, consilier la guvernul (austriac) al Transilvaniei și apoi la Curtea de apel a acestei țări, deputat al dietei Transilvaniei din 1863—1864 și primul „căpitan suprem” sau prefect român al districtului

Făgăraș și introducător al limbii române în administrația lui, Ioan Bran-Pop de Lemeny (1811—1899).

Fiu al modestului notar al comunei Zărnești, *Ioan Bran* și al soției sale Bucura, din frunțașă familie preoțească Aldulea din Bran, tânărul Ioan Bran-Lemeny, rămas de copil fără tată, dar dornic de învățătură și de progres, fu sprijinit și încurajat de unchiul său, vrednicul protop. ortodox de odinioară al Zărneștilor și Brașovului, *Bratu Baiul*, soțul unei descendente a preotului Mihail Bran, și de fiul acestora și vărul mai în vârstă al lui Bran, *Nicolae Baiul*, cunoscut în popor sub numele „domnul” și „coco-nul”, unul dintre cei mai învățați, zeloși și entuziaști frunțași români ai timpului său.*)

Acesta îl duse, după terminarea studiilor elementare, „cu cărașul Vâlsan din Zărnești” la gimnaziul superior din Blaj, singura școală națională românească de acest gen din Ardeal și pe care o cercetase și el. Aici dobândi și tânărul Ioan Bran acea cultură temeinică latină care a caracterizat și pe unchiul său Nicolae și care a dat atât de mult avânt luptelor sale de mai târziu.

Așezat în anul 1837 ca avocat**) la Brașov, el începu o *luptă energică pentru emanciparea politică a Românilor din „fundul regiunii”*, adică din ținutul celor „șapte scaune săsești” ale Ardealului, administrate exclusiv de Sași, întâmpinând din această cauză multă rezistență și având dese conflicte cu atotputernicul Magistrat săsesc al Brașovului și Țării Bârsei.

Rolul lui Ioan Bran — căci așa se scria la început — fu deosebit de frumos și însemnat în ajunul și în decursul marilor evenimente naționale și politice din 1848 și 1849. Intr-o lucrare a noastră mai amănunțită asupra mișcării naționale românești din Țara Bârsei din 1848 și 1940 am scos la iveală contribuția acestui vajnic luptător român la acțiunea pornită de conducătorii Românilor pentru câștigarea „deplinei egalități politice și civile”

*) Asupra acestuia și a tatălui său, protopopul, vezi lucrarea bine documentată a d-lui Candid Mușlea: *Protopopul Bratu Baiul (1760—1831) și fiul său Nicolae („Coconu” Baiu), 1732—1855*, editura revistei „Țara Bârsei”, Brașov 1936.

**) Ioan Bran n'a fost „primul” avocat român la Brașov, cum se crede. Cu mult înaintea lui funcționase ca avocat la Brașov frunțașul *Vasile Moldovai* (Moldovanu), unchiul vrednicului profesor și patriot român *Grigorie Moldovai*.

a neamului lor, atât în comitetele s'au „varmeghiile” așa zise „ungurești” ale Transilvaniei, cât și mai cu seamă în „teritoriul săsesc”. Românii din Țara Bârsei cerură între altele, și admiterea lor în funcțiunile publice, rezervate până atunci numai Sașilor. Deputațiunea compusă din 400 de Români din Brașov și împrejurimi, care s'a prezentat în ziua de 11 Aprilie 1848 în fața Magistratului săsesc ca să ceară admiterea fără întârziere a Românilor în funcțiunile Magistratului și numirea „a 50 de consilieri comunali români”, a fost condusă de Ioan Bran și de tânărul și energicul avocat brașovean Constantin I. Secărianu. Deși conducătorii „Universității” politice „a Sașilor ardeleni din Sibiu, declaraseră într'o proclamațiune a lor din 3 Aprilie 1848, de frica unei revoluții a Românilor, că le va acorda egalitatea politică și civilă în teritoriile ei, totuși Magistratul Brașovului se mărgini numai la promisiuni vagi, spunând conducătorilor Românilor, intrați cu forța în plină ședință a consiliului, ca să înainteze o petițiune scrisă, care să fie rezolvată pe cale ierarhică. Acest refuz produse o mare fierbere între Români și corespondența confidentială a „marelui jude” de atunci al districtului Țării Bârsei, găsită de noi în arhiva municipiului Brașov, ne dă cea mai strălucită dovadă despre seriozitatea și elanul mișcării naționale românești; căci în scrisoarea dela 13 Aprilie 1848 a judeului Ioan de Albrichsfeld către guvernatorul Transilvaniei, citim între altele: „Spre seară se lăți vestea că în aceeași noapte, sau cel puțin în noaptea următoare *Românii cari așteaptă ajutor din Săcele, vor lua cu asalt orașul și vor dobândi cu forța ceea ce li s'a refuzat.* În urma acestor svonuri am luat toate dispozițiile necesare pentru pază”...

Atât miliția împărătească cât și garda civilă orășenească, formată atunci în grabă au fost nopți de arămate și gata de luptă. Românii s'au abținut dela o acțiune violentă, mai ales în urma faptului că le lipseau aproape cu desăvârșire armele. Totuși energia lor și a conducătorilor lor a avut ca urmare primirea în ziua de 19 Aprilie st. nou 1848 în funcțiile Magistratului a următorilor tineri fruntași români, și advocați: *Constantin I. Secărianu, Constantin G. Ioan, Constantin Panțu și Vasile Lacea junior.* Gazeta Transilvaniei a lui Gheorghe Barițiu și Andrei Mureșianu aducea în numărul său dela 8/20/Aprilie cu satisfac-

ție această știre, numind ziua de 19 Aprilie „o zi de mare însemnătate pentru cetatea noastră“. Chiar și Bran fu numit „inspector domenal“ al cercului Bran, însă numai în 1850, după sfârșitul revoluției și al războiului civil.

În luna următoare îl vedem pe Ioan Bran alergând la Blaj, la marea adunare [națională, împreună cu alți vre-o 30 de fruntași brașoveni. El fu unul din secretarii acestei celebre adunări politice a Românilor ardeleni, care-l alese și în deputațiunea destinată de a prezenta în fața tronului austriac cererile drepte și legitime ale întregii națiuni române din monarhie. Ajunși, după multe peripecții la Innsbruck, unde se refugiasse împăratul Ferdinand, de teama Ungurilor, fruntașii Românilor fură primiți cu oarecare bunăvoință și încărcăți cu promisiuni. Aceasta reiese și din tonul optimist al scrisorii trimise de Ion Bran din Innsbruck fruntașului Nicolae Dima din Brașov. „Aici la împăratul — scria el — stăm foarte bine; avem toată nădejdea că ne vom ajunge dorința, ne vom redobândi drepturile noastre strămoșești.“

Bucuria Românilor fu însă de scurtă durată, căci împăratul forțat de Unguri, capitulase în fața voinței acestora, sancționând în ziua de 10 Iunie 1848 „legea uniunii Ardealului cu Ungaria“. Se știe că după aceasta Ungurii au convocat primul parlament central al Ungariei și al Ardealului, în care fură ademeniți, cu multe promisiuni de „libertate și frățietate“ și deputații ținuturilor românești ale Transilvaniei. Între aceștia a fost și Ioan Bran.

Despre călătoria la Pesta a lui Ioan Bran, dimpreună cu familia sa, în acele vremuri agitate, din pragul războiului civil dintre Unguri și Austriaci, deoparte, și Unguri și naționalități, de altă parte, ni s'au păstrat foarte interesante amintiri, în însemnările memoriale ale fiului său celui mai mare, Ioan Pop de Lemeny, mort în 1932 la frumoasa vârstă de 91 de ani. Iată ce citim în „Amintirile“ sale:

„Tatăl meu plecă apoi deputat la Pesta, la dietă, cu trăsura. Tata și mama mă luară, cum zisei, și pe mine, băiat de 7 ani! Mă rog: și pe vremea aceea, prin pusta Ungariei — la Pesta, cu trăsura! Aveam un fecior voinic cu noi, „curcan“ din Schei, cu cuțite și pistoale la brâu.

Odată niște „haiduci“ maghiari (jandarmi-A. A. M.) ne-au oprit. Feciorul momentan fu desarmat cu „minek ez“ (pentru ce asta?) Tata atunci arătându-și „credenționalele“ ca deputat răspunse răstit: „Nu fiecare Ungur este cinstit ca voi, ci sunt și hoți!! Atunci vătaful cu voce gravă porunci „add vissza!“ (dă-le îndărăt)

— Cu ungerii să tot trăiești dacă știi să le impui.

„In trăsură scoase mama o scrisoare, primită dela tatăl său, moș Circa, tocmai în ziua plecării noastre și ceti:

Domnule Oprea Circa!

„Aghiotantul meu personal, fiul D-tale Ioan, locotenent c. și r. de geniu, a căzut tocmai acum lovit în frunte de un glonț inamic. Tocmai azi dimineața îl lăudai pentru că mi-a întocmit patul atât de bine, încât am dormit „ca un sac!“ Acum însă este mort în urma zelului său prea mare! Il jelesc din toată inima“.

Lagărul de corfuri de lângă Brondolo (Italia)

Arhiducele Francisc Joseph m. p.

„Priveam la „porte-epée-ul“ și la eșarpa de aghiotant personal dela umăr până la șold, cu țorțuri lungi de fire de mătase galbenă, ale lui Ioniță, trimise cu scrisoarea și plângeam toți trei...“.

„Văzând tatăl meu în dieta din Pesta, că Maghiarii nu vreau să știe de Români, izbucni odată: „atunci să plecăm acasă, nu mai avem ce face aici! Maghiarii înfuriați:“ „ce?!... amenințare?!“ și puseră mâna pe săbii — eu eram cu mama sus pe galerie. — De abea îi succese episcopului Șaguna, personalitate, gravă și impozantă, să-l mântuie exclamând: „Nu amenințare vă rog, tocmai din contra! voim să mergem acasă, pentru-ca să liniștim poporul, căci este foarte iritat!“ — altcum îl săbiau...“.

„Apoi am fost de față — căci nu ne despărțeam — când la podul de cătră Buda o bandă de armați scoaseră pe contele Lamberg, ministrul Austriei din trăsură, venind la Pesta, și-l uciseră, tăindu-l bucăți...“.

„Atunci noi iute acasă — și'n drum cătră Brașov, tot cu trăsura noastră... Revoluțiunea izbucni!“.

Aghiotantul arhiducelui Francisc Josif, viitorul împărat—despre care vorbește trista scrisoare citată, nu era altul decât tânărul cumnat al lui Ioan Bran, locotenentul de geniu Ion Circa,

fiul fruntaşului neguţător şi econom de vite din Săcelele Braşovului, Oprea Circa (Țircă), care se trăgea prin mama lui, Voica Mălăescu, dintr'o familie boerească din Țară, din ținutul Prahovei. Acest vrednic şi harnic Român îşi trimisese fii la şcolile Blajului şi de acolo la Academia militară Terezianum din Viena; Irimie şi Albert Circa înaintară până la gradul de maior, iar Ioniţă căzu ca locotenent de 18 ani în Italia. *)

În Octomvrie 1848 rupseră şi Românii definitiv cu Ungurii şi „Comitetul naţiunii române” constituit la Sibiu — capitala politică de atunci a Saşilor ardeleni — începu organizarea şi înarmarea „legiunilor româneşti” cu concursul autorităţilor militare austriace.

Era interesantă această „înarmare” şi pregătire de război a neamului românesc din Transilvania după atâtea veacuri de oprelişte a purtării de arme, deşi Austriacii nu le dădură nici acum decât foarte puţine puşti vechi, fiind nevoiţi, a se înarma, cei mai mulţi numai şi numai cu lănci. Şi legiunea românească a Țării Bârsei, organizată de Bran şi de Constantin Secăreanu, nu avea decât un escadron de călăreţi, şi câteva cete de puşcaşi majoritatea — peste 4000 — fiind numai lănceri. Despre instrucţia acestor trupe făcute pe terenul cel liber dintre Cetatea Braşovului şi dealul şi cetăţuia de pe „Straje” — astăzi frumosul parc al municipiului, — îşi aducea aminte şi Ioan Pop de Lemeny — fiul, scriind:

„Braşovul la o vreme era inundat de sute şi de mii de lănceri, înşiraţi între oraş şi castel. Şi se făcu şi o expediţie în contra Săcuimei.... Ajungând tata pe un ger cumplit — era iarnă — cu aghirotantul său acasă, pare mi se Orghidan, un june frumos ca un Achil! — eu furişându-mă din pat pusei degetul pe sabia tatii, aşezată în colţ. Degetele calde mi se lipiră de fierul îngheţat, încât cu dureri abia putui scăpa — iată ce n'am uitat!... Dar tata în curând predă comandamentul (lui Constantin I. Secărianu — A. A. M.) şi plecă la Sibiu”.

*) Afară de *Maria*, soţia lui Ioan Bran, Oprea Țirca a mai avut încă o fiică, Ștefania, măritată cu distinsul luptător naționalist și consilier la Curtea de Casație a Ungariei și membru al Academiei Române, *Ioan cavalier de Pușcariu*. — Asupra familiei Țirca vezi și articolul nostru: *Noua descălicare românească a Săcelelor la începutul veacului al 18-lea și Țirculeștii*, în revista „Viața Săceleană”, No. 9—12 din 1931.

Istoria noastră a suferit o mare pierdere prin nimicirea în Martie 1849 a arhivei „Comitetului central al națiunii române“ din Sibiu care era totodată și Comandamentul general al celor 15 legiuni românești ale Ardealului, și unde lucră câteva luni aproape zi și noapte și Ioan Bran. Fără conducerea înțeleaptă și energică a acestui comitet legiunile lui Avram Jancu, Axente și Balint, n'ar fi putut ajunge în situația de a apăra până la sfârșitul războiului ținuturile Moșilor de atacurile furioaselor batalioane maghiare. *)

Se știe că în urma unei tactici greșite și a neprevederii, atât trupele austriace cât și trupele românești au trebuit să evacueze Sibiul, în ziua de 11 Martie 1849 în fața loviturii concentrice și neașteptate a istețului general maghiar de origine polonă Josif Bem, fost ofițer în armata lui Napoleon, și să se refugieze în Țara Românească, de unde au pornit mai târziu din nou la ofensivă cu sprijinul trupelor rusești, chemate într'ajutor de împăratul Austriei. Despre aceste vremuri de pribegie nu știm nimic din viața lui Ioan Bran. După „pacificarea“ Ungariei, Bran este numit de noul guvern austriac al Transilvaniei inspector al „cercului Bran“, iar în curând după aceasta el fu chemat în calitate de „referent în justiție“ la guvernul Transilvaniei, iar de aici fu trimis în ministerul de justiție din Viena ca să lucreze la ediția românească a noului cod civil al imperiului. Dela 1851 și până la 1861 Ioan Bran ocupă frumosul post de „cezar și regesc consilieriu de curte appellativă“ la Sibiu.

La începutul așa numitei „ere constituționale“, atât de bogate în evenimente, Ioan Bran fu numit „căpitan suprem“ sau prefect al districtului Făgăraș, introducând pentru întâiași dată, după atâtea veacuri de umilință, limba românească, în toate ramurile administrative ale județului. Insuflețirea Românilor era de nedescris. Ioan Pop de Lemeny-fiul ne spune în memoriile sale că deputații satelor românești veniră la marea „congregație“ anuală a județului din luna lui Martie, cu inscripția „limba“ în pălării. Gazeta Transilvaniei de la 29 Ianuarie 1899 scrie despre această faptă frumoasă națională a lui Bran între altele: „Ca căpitan

*) Comitetul național tipărit în Octomvrie 1848 pentru instrucția trupelor și „gărzilor“ românești și „cărți de exercițiu“. — A. A. Mureșlanu, Prefectura română a Țării Bărsel din 1848 și 1849, Brașov, 1929. p. 16.

suprem al districtului Făgăraș a reușit cu o stăruință energică și sprijinit de popor să *introducă limba română în întreg districtul ca limbă oficială, în mânia tuturor piedecilor ce se puneau făciș și pe ascuns de cătră adversarii Românilor, și să facă ca în acest district românesc să fie aplicați amploiați români în administrație*".

Bran luă parte ca „regalist“, adică printre deputații *numiți* de rege, și în dieta Transilvaniei de la 1863 și 1864, în care Români formară majoritatea relativă și făcu parte și din delegațiunea trimeasă de această dietă în „Reichsrathul“ central din Viena.

Dar cea mai bună dovadă a caracterului său neînfrânt, a iubirii sale de neam și a încrederii sale în puterea și viitorul neamului său românesc este și faptul, că, după căderea stăpânirii austriace în Ardeal și aservirea acestei țări despotismului Budapestei, Bran a preferat să trăiască cu o modestă pensiuone austriacă, decât să primească o funcție dela Maghiari. „Schimbându-se sistemul de guvernare — scrie Gazeta Transilvaniei — *Ioan Bran neputând să conlucre la distrugerea drepturilor câștigate de națiunea română, s'a retras în 1866 în pensiuone*".

Motivele cari l-au îndemnat pe Ioan Bran să ceară dela forurile competente ale Austriei dreptul de a purta numele strămoșesc al familiei sale Pop de Lemeny — cu care a fost introdusă dimpreună cu stema ei și în registrul familiilor nobile ale imperiului — le găsim foarte bine explicate în memoriile fiului său Ioan: „Nu ambițiunea vană personală, ci caracterul antic roman, mândria dea fi Român — robia neamului! — și stima de drept și adevăr — iată ce l-a condus și determinat pe tata Bran de a aspira la numele nobilei familii ce-i competea și anume ca *la un mijloc mai mult și puternic pentru ca, dacă el ca copil sărac a ajuns să facă atâta pentru neamul său, ficiorii lui, în-nălțați cu o treaptă mai sus, cu atât mai lesne și mai cu spor să poată exopera și mai mult pe seama națiunii lor!*“.

Și Ioan Bran — fiul, care părăsi și el postul de magistrat oferit de Unguri, pentru ca să devină un distins ofițer de cavalerie austriac și care se căsători cu o nobilă de origine croată, o nepoată a principelui Tassilo Festetics, încuscriindu-se astfel cu cele mai mari familii ale monarhiei, făcea el însuși adevărata definiție a nobleței, care „se naște cu omul dela natură, dată dela

D-zeu!" Conferirea ei nu trebuie să fie decât „recunoaşterea“ unui fapt existent. Căci „nobilitatea dată unui om de rând nu este decât o falsă etichetă“.

Şi ce n'ar fi putut face şi lucra pentru neam şi cei patru fii ai lui Ioan Bran-Lemeny, Ion, Pompiliu, Nicolae şi Liviu, împodobiţi cu o educaţie din cele mai alese, dacă stăpânirea ungu-rească din epoca Dualismului nu i-ar fi stânjenit şi oprit de atâtea ori în avântul lor? Nevoind să primească funcţii de stat, unde trebuiau să borborisească în limba lui Arpad, toţi fiii lui Bran-Lemeny, cu excepţia lui Ion îşi aleseră cariera de avocat, şi rolul de îndrumători şi sprijinitori independenţi ai poporului şi fruntaşi ai vieţii publice româneşti a Transilvaniei. Pompiliu se stabili la Panciova în Banat, Nicolae la Braşov şi Liviu la Sibiu.

Ar trece peste cadrele articolului de faţă, dacă ne-am oprit la biografia fiecăruia dintre dânsii. O foarte nimerită caracteristică generală a lor o găsim în necrologul lui Dr. Liviu Lemeny din Sibiu, apărut în numărul dela 25 Februarie 1912 al ziarului „Românul“ dela Arad:

„Puternică-i era însă convingerea despre dreptatea cauzei sfinte a neamului nostru şi întreg sufletul şi toată puterea şi-a pus-o în slujba idealului nostru naţional...“

„Dela nici-o datorie a sa ca bun Român nu a lipsit. Işi începuse viaţa publică în slujba administraţiei de comitat (judeţ), dar *sufletul său dornic de muncă românească să simţia încătuşat prin consideraţiile slujbaşului într'un stat, care impune tuturor slujbaşilor săi reneşterea conştiinţei naţionale. Astfel Dr. Liviu de Lemeny s'a făcut avocat român la Sibiu*“.

Şi înainte de a trece la generaţia următoare, la publicistul şi poetul Ioan Bran-Lemeny, să ne oprim un moment şi la părintele său, distinsul avocat braşovean dr. Nicolae Lemeny, om de o aleasă cultură generală şi juridică, fost şi elev al liceului „Terezian“ din Viena, câţiva ani după Titu Maiorescu. „Om înalt, voinic, frumos ca moşul Circa“, cum scrie Ion Lemeny în memoriile sale, Nicolae Bran-Lemeny, îşi fixase ca scop al vieţii sale ridicarea şi îmbunătăţirea situaţiei economice a neamului său, şi fu unul din premergătorii ideii regenerării poporului nostru românesc şi a ameliorării funcţiunii sale sociale.

Idealismul său sincer și curat reiese lămurit din interesantul proiect al unui „ziar politic independent“, pe care intenționase să-l editeze cu ajutorul unor prieteni în Brăila românească, orașul natal al devotatei sale soții Minerva Caravia, fiica unui fruntaș comerciant de acolo.

Iată ce scrie el în primul articol al acestui ziar, al cărui nume era să fie *Dreptatea*.

„Înainte de toate suntem Români și dorim prosperarea și un viitor glorios și fericite națiunii române. Opiniunea noastră o vom da la toate cazurile concrete care se vor ivi și după acelea vom să fim judecați. Suntem cu totul independenți și opiniunea noastră nu va fi dictată decât de convingerea noastră intimă; nici un fel de înrîurire nu va putea avea loc. Vom lauda faptele conservatorilor când se vor părea bune, vom combate pe ale liberalilor când ni se vor părea rele, ne vom alia cu tendințele democrațiilor, dacă vom cunoaște că sunt favorabile țării și realizabile, — căci *convingearea noastră este că sub orice formă de guvernământ cetățeanul poate progresa și trăi fericite, când dreptatea domnește*. Înțeleptul Platon, fiind întrebat care este cel mai bun sistem de guvernare a răspuns: monarhia, dacă regele este un înțelept! — Există un „dacă“, însă orice formă de guvernământ posedă asemenea „dacă“, ce însemnează că după gradul de cultură și caracterul unui popor, ar fi una sau altă formă de guvernământ de preferit...“

„Ținem a spune că suntem *pentru intervenția Statului* în tot cazul când pentru ajungerea unui bine public sau înlăturarea unui pericol amenințător, inițiativa privată este neindestulătoare; în cercul acesta cad toate afacerile culturale, sanitare și de binefacere. Cât mai este în țara noastră de făcut în astă privință, unde în mare parte țeranul este încă grozav de inapoiat... Tot așa puțin este considerat principiul dreptății în administrație și justiție! În ce mod se dobândesc funcțiunile! Cât nepotism domnește! Prin muncă, știință și demnitate ce rar, prin mijloace mârșave, corupțiune de tot felul și lingușire, ce des, se ajunge în astă Țară la cele mai înalte funcții și demnități! — Apoi dela asemenea persoane cine va aștepta o administrație corectă și justiție imparțială!? . . . Căci cei mai mulți ridicați prin servilism și îndelungate lingușiri... sunt ascultători și plecați față

de cei puternici și se poartă cu atât mai mare desconsiderare și îngâmfare față de cei mici. *Dar pe când servilismul denotă absolută lipsă de caracter, îngâmfarea dovedește lipsă de inteligență, căci de când tumea înțelept îngâmfat încă nu s'a aflat!*"

Toate calitățile frumoase ale acestei familii alese se găseseră întrunite și cristalizate astăzi în distinsul și apreciatul poet și gazetar, de autentică ținută românească, sărbătoritul de astăzi, Ioan Al. N. Bran-Lemeny.

Fiu al Brașovului, crescut în spirit spartan și naționalist și sub îndrumarea sănătoasă și temeinică a dascălilor români, în frunte cu Virgil Onițiu, alintat din copilărie de farmecul plaiurilor natale, Ioan Al Bran-Lemeny, urmând firul tradiției, și-a continuat studiile la facultățile de drept din fosta monarhie Austro-Ungară, întrerupându-și-le forțat din cauza războiului, care-l făcu să părăsească steagul vitregei stăpâniri și să alerge în vara anului 1914 sub drapelul fraților liberi din Țară, unde s'a anunțat volutar de război.

Timp de 5 ani D-nul Bran-Lemeny, mobilizat fiind la Ministerul de război, și-a continuat cu o indoită energie și însuflețire activitatea sa de literat și gazetar, atrăgând atențiunea deosebită asupra D-sale în special prin articolele sale politice, publicate în ziarul *Adevărul* condus pe atunci de regretatul C. Mille. În preajma mobilizării armatei române tipărește în București al 2-lea volum de versuri „*Lacrimi și Clocot*”, în care vibrează un vigoeros patriotism și lirizm de-o deosebită căldură și gingășie. Întors în Ardeal, după sfârșimarea granițelor, își ia în 1920 doctoratul în drept la Cluj, intrând în magistratură. Fire idealistă, independentă și expansivă, nemulțumit cu împrejurările, își dă însă în curând dimisia, continuând să lucreze cu mari sacrificii pe cărările sale spinoase de scriitor.

Încă înainte de război a publicat o serie de eminent articole în limba germană în ziarul „*Kronstädter Zeitung*”, și a colaborat chiar la unele reviste germane.

În anul 1926 publică la Brașov al treilea volum de poezii „*Ancore*”, iar în 1933 volumul al patrulea „*Talaz*”, în cari talentul său poetic ajunge la un înalt apogeu și cari au găsit cea mai bună primire în critica literară.

În anul 1929 înființează în Brașov împreună cu tânărul publicist Ioan Foçșeneanu, revista literară Ritmuri, care s'a transformat apoi în „Brașovul Literar“ pus sub direcțiunea regretatului Cincinat Pavelescu.

Dar I. Al. Bran-Lemeny a rămas și mai departe gazetarul de aleasă speță și de înaltă concepție națională și etică. Vasta lui operă gazetărească este plină de idealism, de elan și de clasică puritate.

De doi ani de zile D-sa conduce sănătoasa revistă brașoveană „Prometeu“, care a adunat în jurul ei o seama de distinși publiciști și intelectuali și care își încheie prin numărul de față al doilea an de apariție.

Alăturând la aceste rânduri lapidare urările noastre cele mai calde, sincere și prietenești, distinsului literat, încheiem acest frumos cadru în care am schițat în linii generale prețioasa activitate și operă a uneia din cele mai alese familii românești ale Transilvaniei.

Aurel A. Mureșianu

La jubileul unui poet:

I. Al. Bran-Lemeny

Prietenul Ioan Al. Bran-Lemeny, poetul, și gazetarul brașovean, directorul acestei reviste, împlinind acum vârsta de 50 de ani, privește azi peste un ciclu de activitate literară și gazetărească de 30 de ani.

Nu va fi fără folos nici pentru grupul restrâns al prietenilor serbătoritului, nici pentru lumea literară, dacă voi căuta a scoate la iveală, cu acest prilej, *semnificația spirituală* a operei înfăptuite de scriitorul brașovean în răstimpul celor 30 de ani de strădanie literară, semnificație, care în haotica desorientare a vieții literare de azi, ni se împuac cu deosebită impetuoșitate.

„Haotica desorientare“, de care vorbesc mai sus, nu este o afirmare searbădă, aruncată în vânt. E caracteristica vieții literare din ultimul deceniu, sau mai bine zis din ultimele decenii.

Crescut în tradiția literaturii clasice românești, și primind primele orientări de concepții și aprecieri literare, în epoca de bogat avânt, de serioasă îndrumare, de respect pentru *Frumos* și pentru *Ideie*, pentru arta adevărată, a literaturii semănătoriste, a „Luceafărul“-ui.-epocă marcată de realele personalități literare: O. Goga, Brătescu-Voinesți, Sadoveanu, Sandu-Aldea, Agârbiceanu, Șt. O. Iosif, D. Anghel, Em. Gârleanu, P. Cerna, I. Gorun, și de urmașii imediați: Gala Galaction, Nichifor Crăinic, M. Rădulescu, L. Rebreanu, — beletristica contemporană, cu fericitele excepții unanim recunoscute (între cari de sigur tronează talentul vîguros, masiv, profund al lui Lucian Blaga), îmi apare, — și această impresie a mea o văd întărită, între altele,

de aspra dar dreapta înfierare a d-lui N. Iorga: „*sălbătăci-rea sufletului românesc*“, îmi apare haotică, confuză, dibuind în căutarea de forme, istovită de lipsa de inspirație artistică.

Romanul zilelor noastre? În cele mai multe cazuri servește numai de cadru pentru cele mai scabroase turpitudini, pentru cele mai triviale pornografii, pentru cele mai abjecte și lascive filmări ale actului sexual! Actul acesta [sexual, fotografiat, filmat, disecat, analizat, este nelipsit, permanent: *leit-motiv*-ul romanului contemporan. Un realizm îngrozitor, care-ți dă siguranța că romancierii zilelor noastre și-au comercializat inspirația. E marfa, care se cere, care e căutată cu aviditate de o societate, ce nu-și găsește satisfacția sadică, decât în biciuirea simțurilor amorțite, în escitante cu miros de bordel.

Așa-i viața, ce vrei, e răspunsul!

Dar unde-i inspirația? Citiți la rând, pe nimerite, un număr de 30—40 romane apărute recent. Schimbați decorul, numele, localitățile, înlăturați ornamentația, și ce rămâne este cu promptitudine: pornografia.

Imensul domeniu al prefacerilor din adâncul veacurilor, întâmplate pe aceste plaiuri, rămâne un teren neexplorat. Dela „Din bătrâni“ al lui Slavici, „Șoimii“ și „Neamul Șoimăreștilor“ ale lui Sadoveanu și alte câteva, puține, acest nemărginit rezervor de inspirație artistică și de fecunditate literară, trecutul, nu există pentru romancierii epocii noastre. După cele câteva romane ale lui Duiliu Zamfirescu, cine s'a gândit să dea literaturii române fresca, cel puțin la înălțimea celei amintite, a societății românești din toate unghiurile țării, cu zbuciumul, năzuințele, visurile și tragediile ei? Grozavul cutremur de foc al războiului întregirii neamului, n'ar oferi oare scriitorilor noștri suficient izvor de inspirație? Ah, marea epopeie a acestui neam, bătut de valurile unui aprig deslin timp de două milenii epopeia, care să sintetizeze ce este mai bun, mai de preț în sângele, în sufletul acestui neam... cine o va scrie, cu litere de foc și cu strigăt de arhanghel?!

Nu! Noi rămânem la romanul filmului erotic: inspirația curentă se găsește ieftin alături, în mănăstirile de maici... (cu ce scârbă s'ar scoate din vitrinile librăriilor, aiurea, nu la noi, lubricile deformări ale unui spirit detracat: Dam. Stănoiu & Comp.).

Noi rămânem la „juisări“ numerotate. Scrisul literar curent este — cu toată stîma cuvenită onorabilelor excepții — o marfă comandată de gustul unei societăți alunecată pe clinul demenței. Nu se mai scrie de dragul „ideii”; acum nu se creiază din frământările și zbulciumul sufletesc, pentru a da lumii: adevărul frumosul, tragicul, sublimul, eroismul, luminoase și plastice: azi viața, oricât ar fi în sine lipsită de frumos, trebuie înjosită, pângărită și mai mult, falșificată, ca să-ți sară în ochi, să-ți se înfigă în suflet oribila ei monstruozitate.... Jos sentimentul estetic, trăiască simțurile animalice....!

Poezia de azi? Recitiți profeticele rânduri din Satira II a lui Eminescu și veți avea impresia, că le-a scris azi, în anul Domnului 1936, scârbit de poetaștri, cari „sunt cântați în cafele și fac șgomot în saloane”. Dacă un Tudor Arghezi, idolul care a tronat până mai bine de curând în câmpul fără stăpân al literelor — (căci unde vedeți azi o critică literară îndrumătoare,) — și a fost cel mai caracteristic reprezentant al acestei poezii, a putut fi decapitat sumar, fără puțință de reînviere, de titănul Iorga, ce rămâne atunci din literatura poetică, trăind din forme, din forme bizare, samavolnice, care se lăfăeșle din ciocniri de cuvinte, într'un amalgam de imagini, cu perpetua intenție: să te stupefiece cu stridența izbucnirii, sau prin grotesca înlănțuire de contraste.... Dar despre această poezie fără ideal, poate altă dată, mai pe larg.

Alături, fără sunet de fanfară, modestă, umilă, dar sinceră, poezia visătorilor, a căutătorilor de ideal, a entusiaștilor, aproape necunoscuți. Și har Domnului, sunt, dar glasul lor a fost acoperit de larma celorlalți.

Învînge-vor aceștia vreodată?

Am înaintea mea două din cele patru volume de poezii ale lui Ioan Al. Bran-Lemeny: „Ancore“-le și „Talaz“-ul.

Citind acum 10 ani „Ancore“-le d-lui Lemeny, — după ce abia îmi mai aminteam de primul volum: „Poezii“, volum prefațat de G. Coșbuc, — am avut imediat convingerea: *un visător, un căutător de frumuseți, de culmi, un entusiast, care scrie din izbucnirile năvalnice ale sufletului, jertfind uneori forma, dar mergând pe același drum: în căutarea sublimului,*

eternului; zbuțiat și vrăjit de *dorul eternului frumos, eternului adevăr*; robit visului de: *înălțare, renaștere, înviere*; însetat de *lumină, soare, cer, Dumnezeu*.

Titlul revistei brașovene, al cărei director este, e smuls din sufletul poetului: „*Prometeu*“! E caracteristic. Il urmărește, îl obsedează *ideea prometeică*! S'aduci focul soarelui pe pământ! Să zmulgi ceva din taina cerurilor! Să zbori „pe aripa credinței“ spre Cel fără de'nceput! Iată, poetul brașovean atârnă lirica în cui. Nu-l mai ademenesc nici ochii, nici pletele iubitei. Apare un șir de poezii *religioase*. Dar poetul nu este un bard ecle-siastic; este un convins, un fanatic al unei idei: Ad astra! Excelsior! Inviere! Și lângă acest ideal copleșitor, glasul neamului fanatic adorat, al țării iubite, creiază un alt șir de: *poezii patri-otice*. Două preocupări continui, obsedante: cerul și țara, Dum-nezeu și neamul; ele alcătuesc sufletul de poet al scriitorului, care nu e un obicinuît înșiruitor de rime și ritmuri, ci luptă, geme, se zbate de focul lăuntric, urmărind captarea fermeca-tului său vis despre ideal.

Acelaș zbuțiu, aceeași frământare lăuntrică după visul său fugar, șapte ani mai târziu, în volumul „*Talaz*“. Ca de tala-zul unui val urias se simte purtat cu sufletul spre: „*Potopul sfânt al cerului senin*“. Versurile din „*Valea sufletului meu*“ zug-răvesc această sete spiritală după ceva eteric, himeric, ideal. În „*valea sufletului său*“ poetul simte, vede, aude: „*freamăt de păduri,...., chemări din codrii noștri seculari.... muget din Car-pați,...., tropot de voinici,...., ruga celor mici,...., tânguirea celor mulți,...., nostalgicul îndemn spre depărtări,...., și... sunt atâtea nă-zuini*“.

„In valea mea e mândrul colorit
Al pacinicului vesel curcubeu,
E câte-un strop din largul înfinit
Un zâmbet dela bunul Dumnezeu...“.

Lupta aceasta între josnica realitate și culmile visate, setea aseasta de înălțimi curate, mi-o redă poezia „*Descătușare*“. Destinul poetului a fost un vârtej, o vântoasă, Parcele ce i-au brăzdat durerile și chinul, un „*haotic labirint de sfâșieri*“, cari ca niște jivine și jigodii i-au aținut calea.

„Dar m'am smucit vânjos din ghiara hidrei
Impîns de-un neastâmpăr crunt, năvalnic...

Am prins încet să urc spre piscul falnic“.

„M'avânt spre zări“; „mă'nalt în sus cu sufletul văpaie“;
— ce satisfacție, ajuns sus!

„Aici în crugul sferelor albastre
Pe'ntînsul de cleștar al atmosferii
Mă ning fiorii pulberii din astre
In *armonia sfântă a'nvierii*“.

Dorul poetului după o lume ideal de curată, sublimă transcendentă, izbucnește, ca văpaia dintr'un foc lăuntric, din ecle mai multe versuri ale sale, în accente uneori clocotitoare:

„Veniți, veniți, copii ai zării,
Și ai tăriiilor albastre,
Spre culmi, argîntul depărtării
Mîjește inimilor noastre!

(Excelsior)

„Sfășiați cu mâinile-amândouă
A neîncrederii cortină,
Ca să inunde'n valuri dese
Noianul sacru de lumină!

(Excelsior)

„Sus inimă, tresari și treci
Pe-amețitoarele poteci
Spre luminiș“.

(Ad. astra)

Ce-l mână pe poet neconținut spre aceste înălțimi „de cleștar“? Deoparte inima, inima lui în veci neastâmpărată, nesăturată („o inimă sărmană și săracă, de câte-ori svâcnești neîn-cetat...“), de alta sufletul visător, făurit parecă din imaterialitatea altor sfere. Cîtînd unele versuri din amîntitele două volume, mi-aduc amînte involuntar de „Faust“-ul lui Goethe.

In mîne două suflete se zbat
Și luptă să se rupă de-olaltă,

Cât de insistent invoacă și poetul nostru înfăptuirile sufletului și ale inimii: *Credința și Iubirea!*

„Te chîem, Credință, vino, o vino, te implor...”.

E o învocație arzătoare, un strigăt din „Ave Maria”. Minunile credinței, iată-le:

„Când sufletu-ți se varsă în largul înfînit
Iar sufletul Naturii în tine l-ai primit
Și-atunci te simți aproape de Dumnezeu... îl vezi...
E lângă tine-aevea... în tine chiar... și crezi...
Și-nfiorat de taina realității vii,
Te regăsești în templul eternei armonii”.

(„Ancore”: Te chîem credință).

„Cu fildesul Credinții Tu fruntea mi-o'ncunună,
Din nimbul suferinții să-mi înfirîpi o strună,
Ca'n melodii sonore să-ți torn o simfonie,
S'o cânte'ntreaga fire: O Doamne, Slavă Ție!
Și Duhul sfînt Credința în suflet ni-l coboare,
Ca sufletu'n adâncuri vrăjit să se'nfioare...”
(Te chîem credință).

Afară de credință, care să-l înalțe „în templul eternei armonii”, poetul preaslăvește Iubirea:

„Iubirea e viața, iubirea e ideea”.

.....
„E Dumnezeu însuși, e însăși Nemurirea”.

(Înviere)

„O lege-i suverană, e singură Iubirea;
Aici surâde moartea... și colo Nemurirea!”

(Învierea)

Dus de puterea credinței, purtat de această sacră universală, Iubire, poetul are accente extatice:

„Rămâi la noi Isuse și vorba-ți milostivă
Arunc-o, drept sămânță, în sufletele noastre,
Ca să intrăm în sfera tăriilor albastre...”.

(Învierea)

Mai mult decât altele, aceste două poezii: „Învierea” și „Te chîem credință”, unele din cele mai bune, sunt și cele mai caracteristice din scrisul poetului. Urmăriți cu atențiune și con-

cepția de viață și sistemul de cugetare în „Cele trei plaiuri“ (Ancore). *Plaiul vieții* („și s'a zbatut o vreme în chinul cel mai greu, legat de stânca vieții sărmanul Prometeu“), — *plaiul visurilor amăgitoare*, Nirvana, („pustiul se'nfinse sinistru'n jurul său“), — și-apoi, „sub flamura iubirii și a păcii“ *plaiul strălucit: Hristos, viața eternă!*

În lumea aceasta materială, supusă tuturor patimilor și josniciilor, în acest „haotic labirint [de sfâșieri“ iată deci un poet, care vrea o „descătușare“, o eliberare din noroi; care suspină după „eterna armonie“.

„Cum nu mi-ași 'nălța eu Doamne
Sufletul întreg spre Tine
Când Te simt atât de-aproape
Peste tot și lângă mine...“.

(Spre Tine

„Lipsește-mă, de vrei, de orice bine,
Dă-mi clipe de suspine și durere,
Dar lasă-mi Doamne sfânta mângâere
De-a Te cânta și preamări pe Tine“.

(Sonet) „Poezii“,

Credință, iubirea înfinită, nădejde, Isus, Dumnezeu, eterna armonie, piscul de cleștar, eternitate, renaștere, înviere,... reînviere,... mai sus..., iată lumea visurilor poetului: iată *semnificația spirituală*.

„Mai sus, spre culmi, mai sus, într'una
În crugul cerului cu stele...
Ne vom scâlda în ploii de raze
Și vom renaște toți în ele...“.

(Excelsior).

Pentru acest neîntrerupt „mai sus“, pentru acest nemărginit dor al tău de „*Crugul cerului*“, de „*Cereasca simfonie*“, de „*Eterna armonie*“, pentru aceste frumuseți ale sufletului tău, te-am prețuit, poete; pentru acestea am scris rândurile de față, pe cari ți le închin, și tot pentru ele, îți zic, acum, la sărbătorirea celor 50 de ani de viață; „*mai sus, spre culmi, mai sus...*“.

Sept. 936. **Preotul I. G. Ludu.**

Poetul Ioan Al. Bran-Lemeny.

În avalanșa catastrofală de poezii moderniste; în această uluitoare inflație de poeți mici și mari (sub raportul înălțimii și diametrului toracic) cari își însușesc cu îngâmfiată prezumție titlul de: „poeți moderniști“; în această vijelioasă furtună de cuvinte împerechiate și încrucișate, în care ritmul și rima au devenit „puerile prejudecăți ale trecutului“ în care imaginea sensibilă, comparația justă, metafora și întreagă muzicalitatea lirică au devenit „erori perimate“ iar în locul lor s'au substituit: comparații paradoxale și adeseori înțelegibile, metafore decapitate, imagini perverse sau deadreptul scabroase, împletite toate într'un sonor scrâșnet al unei muzici stranii care-ți face impresia că vine deadreptul din infernul lui Dante; zic în acest clocot turbat și surd al poeziei moderniste, o poezie de autentică valoare, ca aceea a unui Eminescu sau Gh. Coșbuc, Oct. Goga sau Cincinat Pavelescu, Nichifor Crainic sau Otilia Casimır, apare reconfortantă ca un vin tonic.

Aceia au fost și sunt adevărați poeți, cari au știut să întindă coardele lirei, pentru a da glas dramei sau sublimului din sufletul omenesc; cari făceau să vibreze frumusețile naturii în atingere cu sensibilitatea omului, cari prindeau clocotul vieții într'o strofă meșteșugită, așa cum prinzi zgomotul mării, într'un ghioc; cari știau să concentreze în patru versuri o întreagă filozofie asupra vieții și morții și toate să le sensibilizeze într'o formă desăvârșită, diamantină.

Comparați:

Căci unde-ajunge nu-i hotar
Nici ochi spre a cunoaște
Și vremea 'ncearcă înzadar
Din goluri a se naște

(Eminescu)

sau:

Ca să-ți cânt dintr'o chitară
La fereastră ți-am venit

Era vară

Liliacul înflorit
Și cu rozele semețe
Risipeau prînte alei
Un fior de tinerețe,
Iar în părul tău cel blond
Caldul soare, vagabond
Raza vrînd să-și poleiască
S'a 'ncurcat înadevăr
Și 'nzadar vrea să ghicească
În a buclelor tezaur
Care-i raza lui de aur
Care-i firul tău de păr

(Cincinat Pavelescu)

sau:

În vaduri ape repezi curg
Și vuet dau în cale
Iar plopii 'n umedul amurg
Doinesc eterna jale

Pe malul apei se 'mpletesc
Cărări ce duc la moară
Acolo mamă te zăresc
Pe tine 'ntr'o căscioară

Tu torci. Pe vatra-ți veche ard
Pocnînd din vreme 'n vreme
Trei vreascuri rupte dintr'un gard
Iar flacăra lor geme

Clipește — abia din când în când
Cu stîngerea 'n bătae
Lumini cu umbre — amestecînd
Prin colțuri de odae...

.....

(Gh. Coșbuc)

cu:

Iubita mea dezarticulată perpendiculară
Splina ta e mașină de cusut nori
Glasuri sunt deflația monetară
Berlin face policeman la dreapta
Dragonul în vestă îmi port creerul mic
Ca o lampă sau un ceasornic omega
Prin muzic-hall am dansat în eprubetă albastră
Fenomenal salcâmiî au jucat poker.

(*Adrian Maniu*, poet și (ironie)
membru corespondent la Academie.)

sau:

Noi nu ne gândim la literatură,
Inspirația ca pe o economie
O purtăm în pantofi de atlas
Pentru pași sgomotoși cari fură
Urmele, umbrele voastre

Legănate ochii vă surprinde
De câte ori ne ghiciți glasul,
Poeți cum, poezie de colind,
Visători incorigibili! Carnea
Noastră e albă. Nervure albastre
Duc fiorurile noastre.

Voi închideți ochii ca un elogiu
Voi nu vedeți oleandrii tremurători
Caliciul scump al gurii cum vă caută
Și apele de flori inundând, inundând...

(*Aurel Marin*)

Cred că nu mai este nevoie de comentarii. Diferența este evidentă, până la durere.

Mă mângâie însă gândul, că toată această neghină sau cucută a poeziei moderniste va muri prin propria ei otrăvă, mai înainte de a avea vreme să infecteze tot ce ne-a mai rămas granitic și pur din poezia trecutui; tot ce se creiază azi la flacăra sfântă a unei inspirații sănătoase.

Din pleiada poezilor, cari prin scrisul lor frumos au știut și știu să provoace în cititor emoții adevărate și adânci, face parte și poetul Ioan Al. Bran-Lemeny.

Sufletul acestui artist, a știut să vibreze emoționat până la lacrimi, în fața tainelor vieții; a fost deschis deopotrivă în fața sublimului ca și în fața durerii. A ars de duioșie și delicateță sentimentală în fața iubitei, a plecat capul înfiorat în fața creatorului, a gemut în fața nedreptății omenești și a purtat cu bărbăție prin vitregia timpurilor torța iubirii de neam, de bine, adevăr și frumos.

Dela primul său volum: „Poesii“ tipărit în anul 1914 și care se bucură chiar de aprecierea marelui Gh. Coșbuc și până la ultimul, „Talez“, apărut în anul 1933, drumul poetului a fost într'un permanent suș; iar rodul ostenețelor a fost evident răsplătitor.

În volumul „Poesii“ apare debutantul; era și fatal, ca ori ce început. Poesiile din acest volum sunt pline de miniaturism sentimental, de aventuri tinere, de impetuozități adolescente. Poetul era la vârsta în care toate le crezi posibile; în care viața îți apare trandafirică și te încrezi prea mult în bițele tale puteri. Acest parfum cald și îndrăzneț, propriu adolescenței, este prins destul de reușit în următoarea strofă:

Privește-mi ochii negri, mari
Și capul ridicat sumeț
Și te-i convînge că-s dibaci,
Cuceritor și îndrăzneț.

Peste tot poesile din acest volum, îți au o senzație de frăgezime și tandrețe. Sunt ca mugurii cari în soarele primăverii se trezesc din somn și plesnesc învelitoarea aspră; ca trandafirii învolți însetați de sărutul lumini; ca firicelul de iarbă ce-și ridică timid fruntea din poșghița încă rece a solului.

Că sunt și poesii slăbuțe și uneori puerile, aceste sunt desigur primele începuturi, dar cari nu-s lipsite de valoare când încerci să le înțelegi în evoluția poetului.

Totuși, încă din acest volum, să anunță cu toată vigoarea poetul de mâine:

Aș vrea, ca să răpesc tot farmecul din lună
Și ție la picioare slugarnic să-l aștern,
Să fiu eu trubadurul amorului etern.

Poetul începe să-și ascută pana :

Mi-ai spus să-ți cânt iubirea în versuri legănate
Dar cântecul e jalnic și jalea-i cântec greu,
Nu voi să-ți turbur pacea, copila mea senină,
Fii veșnic zâmbitoare, eu voi tăcea mereu.

Apar îndoelile, umbrele perspectivei :

De ce ne mână dorul mereu spre fericire
Slingându-ne văpaia plăpândă a vieții,
Când nu-i decât fantomă, eter și nălucire,
Ce ne gonește 'n noapte din zorii dimineții !

Precizări mai concrete și parcă mecancolice, însă nu sunt
nici lipsite de filozofie. Judecata începe să dueleze cu senti-
mentul.

Suntem naufragiații ai unei sorți fatale
Trezindu-ne 'n noroiul acestui port de jale
Și-un aspru vânt ne mână spre țarmuri neumblate
Ni-e frânt catargul vieții și vâslele-s stricate.

Sentință de un pesimism pronunțat, iar ca valoare poeti-
că, o admirabilă carte de vizită pentru volumele următoare.

Volumul „Lacrămi și clocot“ tipărit la București în anul
1916, a fost plămădit din sbuciumul uriaș de sentimente și vib-
rațiuni patriotice, cari au premers marelui război și cari au
pregătit eroismul ce avea să ducă la victoria strălucită a ro-
mânilor, la realizarea visului de veacuri.

Poesii ca : „Asaltul Carpaților“, „Cântecul vrerii noastre“,
„Idealului nostru“, „Peste Carpați“, „Gemăt de peste munți“,
etc., sunt străbătute de fiorul puternic al iubirii de neam ; sunt
injectate cu explozii fulminante împotriva dușmanilor seculari,
sunt înmiresmate cu accente de tulburătoare duioșie și iubire
pentru frații de peste munți, ținuți sub călcâiul de fier al
opresorilor.

Din avântul eroic de a trece peste munți cu arma în mână,
poetul și-a făcut o profesie de credință. Strofe ca :

Ne cheamă azi pădurea prin murmur de durere
Și glia îngroșată cu sângele străbun,
O cruce părăsită în munții Tebei piere
Și-un neam întreg jelește sub falnicul Gorun :

Peste Carpați să trecem, o cruntă vijelie,
Să 'ngenunchiem odată dușmanul secular
Și 'n marșul de izbândă creînd o Românie
Cu Dunărea și Tisa și Nistru ca hotar !

sunt edificatoare.

Credincios, ca un adevărat creștin, a fost revoltat până în
cele mai ascunse adâncimi ale sufletului, când a văzut barbaria
fără de margini a germanilor, cari săvârșeau înfiorătorul sacri-
legiu de a sparge clopotele bisericilor, pentru a fabrica din
bronzul lor tunuri.

Astfel izbucnește în halucinantă poezie: „Răsbunarea clo-
potelor“, din care reproducem câteva fragmente:

In pacea miezului de noapte
Răsună-un clopot trist și straniu
In pacea miezului de noapte
Răsună-un clopot cadentat ;
Biserica, o nălucire,
Iar turnul ei îți pare-un craniu
Cu gestul său enorm, lugubru,
Cu glas profetic și ciudat.

.....

In pacea miezului de noapte
Se 'mprăștie un zvon prin fire...
Ciocane cad, cu 'n mistic zgomot,
Pe-al clopotelor bronz trudit
Și mii de brațe prihănite,
Fac opera de pângărire,
Fac arme, ucigașe arme,
Din bronzul pacinic și sfințit...

.....

Departa 'n crânjuri urlă tunul
Peste-a cadavrelor mormane,
Departa-n crânguri urlă tunul,
Cu glas ciudat, tânguitor...
Și'n lungul vuet parc'ar plânge
Atâtea clopote orfane,
Ce se întorc răsvrăitoare,
De-odată spre stăpânii lor...

.....
Și fug barbarii de potopul
Obuzelor, ce zbor prin aer
Și-aruncă schije, foc și pară
Pe capul neamului nebun,
Prăpădul îi surprinde'n goană
Și țara 'ntreagă piere'n vaer
Și moare un popor netrebnic,
Răpus de bronzul sfânt din tun...

care e barba

Poesiile acestea nu vor fi fiind de valoare universală, dar pentru noi românii sunt emoționante, sunt documente istorice, cari trebuie să ne fie veșnic dragi, fiindcă arată zbućiumul epocii dinaintea marelor înfăptuiri.

În poesia erotică și descriptivă, D-l Ioan Al. Bran-Lemeny, atinge înălțimi eminesciene. Transcriu în întregime poesia „Reminiscentă”.

Luntrea luneca alene,
Lin, pe luciul lacului,
Iar la mal șopteau în taină
Frunzele copacului...

Luna se scaldă în unde
Despletinduși pletele,
Apele și formau din stele,
Tremurând buchetele...

Fredonând ne apropiarăm
De penumbra malului,
Eu priveam cu dor la tine
Tu, în fundul valului...

Imbătați de-atâta farmec
De parfumul florilor,
Ne-a aflat, durmind în luntre,
Revărsatul zorilor.

Primele două strofe sunt pur descriptive, în ultimele două strofe, elementul descriptiv se îmbină fericit cu elementul liric-erotic, concentrat la maximum de conținut, astfel, încât din 8 versuri scurte realizează imaginea complexă a plimbării pe lac cum ar rezulta dintr'o mică schiță; iar în strofa ultimă se strecoară o aluzie erotică atât de cuviincioasă și discretă, încât îți smulge un strigăt de admirație. Dar în afară de bogăția conținutului, de frumusețea imaginilor, această poezie mai are o valoare, care o ridică până la sublim. Primele 2 versuri:

Luntrea luneca alene
Lîn pe luciul lacului

Întărite în onomatopeica lor de:
Iar la mal șopteau în taină
Frunzele copacului,

Îți dau zgomotul apei sub lunecarea luntrei. Abundența de litera l și u (sau în aceste 4 versuri 12 l și 10 u) intercalate succesiv și în contra-timp și întărite prin onomatopeica celor 2 cuvinte „șopteau“ și „frunzele“ îți reproduce exact senzația de auz pe care o ai cu barca pe lac.

Sunt sigur că poetul nu a căutat anume aceste cuvinte; ele au izvorât din suflet ca rezultat al muzicii interne, ce îl agita lăuntric. Ori aceasta este adevărată creație, adevărată artă, nu reproducerea naturală de sunete prin cuvinte forțate, cari par nesoioase. Dar nu numai prima strofă, ci întreaga poezie este străbătută de acea muzicalitate tainică, în care este înfășurată acțiunea din ultimele 2 strofe ca într'un zumzet al unei orchestre depărtate.

O altă poezie minunată:

Te-am iubit, ca pe o floare,
Care crește sus, pe stâncă,
Veselă neștiutoare
De prăpastia adâncă

Te-am iubit, ca pe un flutur
Rătăcit în noaptea sumbră,
Ca pe-o rază siderală,
Care tremură în umbră.

Te-am iubit, ca pe-o nimfă,
Ce se scaldă într'un lac,
Așteptând ca mirodenii,
Să-i aducă un sărac.

Te-am iubit, ca pe-o lumină,
Care tainic se'nfiripă
Sub magia unui astru
Și sub visul meu de-o clipă...

Te-am iubit, ca pe al firii
Vis frumos, fermecător!
Ca să nu deștept zefirii,
Am tăcut sfios, cu dor...

Te-am iubit chiar, ca pe gândul
Meu cel mai sublim și sfânt,
Ca pe-un nimb de roze albe,
Ce'ncunună un mormânt;

Te-am iubit, ca pe-o mimosă,
Sfântă gîngășe și pală,
Ne 'ndrăznînd s'alîng cu mâna
Senzitivă ei petală...

Te-am visat atunci cu mine,
Pe un plai de feerie,
Dar, când m'am trezît rămas-am
Doar cu inima pustie...

Cuvintele: „Te-am iubit“, cari la început îți apar ca o repetare banală, devine deodată pivotul în jurul căruia se învâрте toată frumusețea poeziei.

Incercați și schimbați ordinea strofelor, așa cum vă place (cu excepția ultimei strofe, din care rezultă o concluzie de

gustul migdalei amare), repetați acest joc de-a schimbatul strofelor, pâna nu veți mai putea face nici o combinație și veți ajunge la un rezultat surprinzător!

Orî cum ar fi schimbate strofele, imaginea întregală a poeziei nu pierde din valoare. Rămâne aceeași.

Fiecare strofă, luată în parte, deși aduce alte și alte imagini, puse în slujba aceluiaș obiect, sunt așa de măestrît lucrute și ca intensitate de emoție și ca mijloace de sensibilizare, încât par niște perle de mărime egală, cari oricum le-ai înșira pe ață, în orî ce ordine, nu strică frumusețea colierului.

Firește că această poezie nu respectă principiul gradației adică, pasiunea poetului se crească în intensitate, pe măsură ce înaintează în strofe, până ajunge la punctul culminant, care irumpe în plâns sau chiot de bucurie. Sunt poezii în cari principiul gradației nu numai că nu este necesar, dar poate deveni deadreptul vătămător.

În această poezie, poetul descrie o pasiune care s'a petrecut în trecut, peste care au căzut umbrele perspectivei și care în aducerea sa amînte este cristalizată într'o formă fixă, fără încordarea senzațiilor, așa cum s'au petrecut atunci, succesiv și crescând în intensitate. În amîntirea lui arde tocmai punctul culminant al pasiunii, iar celelalte senzații simțite mai înainte de desnodămînt, sunt acoperite. Deci era firesc ca în zugrăvirea acestei pasiuni trecute, toate imaginile și toate comparațiile să fie egale în intensitate, cum una singură și neschimbată îi era cicațricea internă. Dacă ar fi crescut în intensitate acum cînd a lucrat poezia, ar fi căzut în greșala exaltării fără motiv.

Sufletul său a simțit just și a descris totatât de just, deci un element artistic în plus.

Odată cu aceasta întrăm în volumul „Ancore“.

Din iureșul ucigător al marelui război, din această teribilă răscruce a istoriei, țara noastră a eșit cu fruntea încununată de laurii biruînței, iar pe umărul ei tânăr, apare radios și mândru un nou destîn istoric. Un destîn mare și strălucit, cu hotare largi și orizonturi vaste, cu loc de cînste în concertul popoarelor, cu drepturi tari, dar și cu grele obligațiuni sociale.

Țara era secătuită, oamenii decîmați.

O grabnică refacere, pe toate tărâmurile, era imperativul categoric al timpului. Durere! Cei cari purtau destinele țării nu s'au dovedit destul de tari pentru a purta povara cu succes.

Formule noi sociale, adeseori prost înțelese, își fac drum și la noi.

Politicianismul desmățat și fără scrupule, scoboară arta de a governa la epitetul de meserie, adeseori reprobabilă, moralul scade iar echilibrul lăuntric atât al individului cât și al națiunii se clatină.

Toate aceste frământări și prefaceri, era firesc să străbată și prin sufletul poetului nostru.

Inspăimântat de destrămarea morală, care începe să se întindă ca o pecingine peste tot, poetul nu vede alt liman decât credința, pe care o cheamă cu toată ardoarea sufletului, în poezia : „Te chiem credință“.

În versuri masive zugrăvește tabloul prăpădului moral și social :

Virtuțile mărețe au închinat stindardul,
Din umbră rîd demonii și lăcrămează bardul.
Cum vînturile urlă și stropi aruncă norii,
Ispitele terestre au presărat fiorii
Plăcerilor bolnave și toți se zbat robiți
De patimi, ca de cnuturi, amarnic biciuîți...
Sunt prinși ca sclavi nevolnici în mrejele minciunii
Și 'mpinși de lăcomie în mlaștina genunii,
Țin praznice și cântă sălbatec bacanale...
Pe când afară-i scâncet și frământări și jale...
În templul gol un crâsnic și-abia câte-un moșneag
De trudă gârbovite stau două babe'n prag...
Și clopotele sale răsună trist și rar.
La rugăciune, turma, o cheamă înzadar...

Găsește apoi formula salvatoare :

Când patimile țipă, jucând sinistru horă,
Tu în răstriștea noastră ne ești deapururi soră;

Ești perna de mătase a visurilor noastre,
Ne ești făclie sfântă în nopțile sihastre...
Un far ne e credința în volburile ceții!
Ea ne îndreaptă tainic sfioșii pași ai vieții,
Și ne vrăjește'n cale limanul înfrățirii,
Țivîndu-ne privirea cu balsamul iubirii;
Peste abisuri negre ne-așterne câte-o punte
Ne 'ndeamnă înainte spre culmile cărunte
Ce se 'ntrevăd departe, ca magice năluci...

Urmează alte versuri frumoase, după care închee cu ruga fierbînte:

Cu fildeșul credinții Tu fruntea mi-o 'ncunună
Din nimbul suferinții să-mi înfiripi o strună,
Ca'n melodii sonore să-Ți torn o simfonie,
S'o cînte 'ntreaga fire: O doamne, slavă Ție.

Învierea, această sublimă taină a vieții, puterea dumnezească prin care germinează sămînța încercînd pămîntul de rod; suflul divîn care primenește și spală sufletele de păcate și ghîmpii răutăților, este prinsă într'un imn înălțător intitulat: „Învierea“.

Fenomenul învierii sub sărutul călduros al soarelui de primăvară, vibrează melodios în versurile:

Din mistice adâncuri se urcă seva'n trunchiuri...
Ne farmecă privirea viața în mănunchiuri...
Din fiecare creangă țâșnește 'ntinerirea,
Surîd bobocii 'n soare, cîntîndu-și nemurirea..

Cu o remarcabilă putere de sugestie ne strecoară în suflet fiorul învierii lui Cristos:

E noapte 'n fața noastră și viscol și târziu...
Pornește un cutremur grozav, stîrnit de vînt,
Și-o piatră se răstoarnă alături de-un mormînt...
Cu scînteeri de fulger, un inger blînd de pază,
În haină ca zăpada, pe piatră se așează...
„Cristos a 'nviat“.

Gradat se urcă poetul pe aripele unei credinți adânci și tulburătoare, pe care o cristalizează în versuri tăiate în piatră de granit:

Pe aripi diafane de te ridici în spații,
Te va surprinde spuza de vieți și de gradații,
Atâtea existențe! Privește 'n jurul lor!
Cum crezi în creațiune și nu în creator?

Definiția învierii:

Învierea e sărbătoarea vieții, ?
Eternă și curată, ca roua dimineții!
Învierea e o punte de aur a veșniciei, In-vi-e-
Prin care vei renaște în templul Armoniei...

Deodată ajunge la o concluzie deadreptul emoționantă „legea primordială a învierii este iubirea” și imnul închinat iubirii este într'adevăr înălțător:

Iubirea ce țâsnește din tainița durerii;
In suflet îți sădește sămânța învierii,
Iubirea-i răbdătoare și radiază viață,
Văpaia ei topește mormanele de ghiață,
Ce ca zăgazuri sumbre îi stau încă 'mpotrivă
Și 'ncearcă să-i iezească puterea-i milostivă.
Iubirea e focarul de forțe, e o armă,
Ce știe să înfrângă și nici odat'nu sfarmă!
Ea e neprihănită și nu cunoaște ceartă,
E forță creatoare te 'nalță și te iartă.
Iubirea e Viața, iubirea e Ideea,
Iubirea e Cuvântul suprem și de aceea,
Sălășluită 'n tine, ca un talaz, Iubirea,
E Dumnezeuul însuși, e însași Nemurirea.

Cine simte ca poetul și n'are sufletul tâmp, nu poate să nu înțeleagă frumusețea acestei poezii.

Tot sentimentul religios, împletit cu scânteeri filosofice, apare și în poezia „Cele trei plaiuri” din care nu se pot reproduce fragmente, fiind că ar rămânea simple imagini izolate. Poezia întreagă fiind prea lungă, rămân cu regretul că nu o pot reproduce.

Dela sentimentul religios poetul trece la ideea filozofică pășește pe urmele marilor înaintași: Eminescu, Vlăduță, P. Cerna etc.;

La 'nceput era Cuvântul...

Iată Marea, iată Cerul și Lumina și Pământul,
Iată munții 'n depărtare... norii sus plutind ușor...

Și tresar... Ce mărturie? Care preamărită lege
A ființii-eternă taină fi-va 'n stare să-mi deslege?

Impăingenit ni-e ochiul și privirea ni-e opacă,
Stai în fața unei taine, biată inimă săracă.

Apocrif e ce există sub a ochilor beteală,
Plăsmuire-a minții noastre, o fantastică urzeală;
Stelele și luna 'n lacuri se măresc, devin diforme,
Știm că sunetul, culoarea le explică alte norme,
De privești într'o oglindă, ce-i convexă sau concavă.
Te 'nspăimântă a ta formă pervertită și grozavă,
Lac e conștiința noastră, sau un picur dacă vrei;
Ce răsfrânge alte forme vecinic în oglinda ei.

Totul e un vis feeric, viața înșasi nu există,
Insă nu-i nici visătorul, care s'o viseze tristă
Sau trandafirie, ca pe-un plai senin de fericire,
Căci visează Neființa... Totu-i Vis și Nălucire.

Ca odinoară Eminescu și Dl. Ioan Al. Bran-Lemeny se simte revoltat în fața turpitudinilor și ororilor vieții în fața minciunii și răutății oamenilor, cariucid în inconștiența lor tot ce-i bun și frumos, cari gâtuiesc puterea idealului și aruncă desna-dejdea în suflete.

Isbucnește într'o uriașă simfonie a revoltei: „Satira Vremii“, din care reproducem fragmente:

Cristalizează în două versuri stările sociale de azi:

O navă rătăcită, suntem svârliți în larg,
Bătută de talazuri și fără de catarg...

Zugrăvește apoi într'un tablou sumbru climatul moral al al epocii:

Savanții azi sunt stranii făpturi mecanizate,
Ce-au amortit pe vraful de cifre și de date;
Marionete triste și reci figuri de ghîps,
Ce stau năuce 'n fața vre-unui apocalîps;
Și de-î întrebî de taina vieții, de-un ideal,
Te 'mbată cu vre-o lege a nexului causal...
Zăgăzuînd talazul avântului spre aștri
Au ridicat în drumu-i ai tehniceî pilaștri...
Azi pângărit e totul și suflet și viață...
Intîns-au peste ele lînțoliul de ghiață...
Incremenit-a firea de-atâtea anchiloze
Și veștedă e arta cu blânde-le-î mimoze...

(Scrie în 3)

Se aprinde apoi într'o viziune revoluționară, într'o
prevestire care-ți dă fiori de spaimă, par'că ar fi prevăzut resu-
recția naționalismului regenerat:

Dar într'o zi veni-va un crunt iconoclast,
Și va sfărma clădirea păgânului balast,
Ce ne apasă-amarnic ca lepedele grele,
Sub cari svâcnesc de veacuri pornirile spre stele.
Și va lovî năpraznic cu barda lui de foc,
Vrăjînd aprînse ruguri în fiecare loc...
Și arde-vor hrisoave de dogme împietrite,
Credințele deșarte din inimî scorjite,
Și vreascurile toate se vor preface 'n scrum,
Ce va izbi în fața pe impostorii 'n drum.
Și-un vînt se va produce pe plaiurile lumii,
Ce spulbera-va 'n vînturi fățarnicele mumii!
Din craterul virtuții va răsări o lavă,
Văpăi izbăvitoare s'or ridica în slavă,
Și va porni puhoiul de lavă fumegînd
Să mistue în focu-i păcatele pe rînd.
Și-aripile Voinții, ce duc spre culmî înalte
Vor bate maestoase, ca munții să tresalte,
Căci liberă-î voința; e sclav cine o neagă,
Și de principîul cauzeî viața sa își leagă!

.....

Din negură pe-alocuri lumini crepusculare
Se pregătesc de luptă cu umbrele vulgare,
Se limpezesc, sfioase, mijind ca bobii de rouă
Și-aprind răslețe 'n inimă, scânteii de viață nouă...

Poetul a mobilizat în această poezie elemente de fond și formă care te face să-ți aduci aminte de Scrisoarea III a lui Eminescu: rimă bogată și de-o vigoasă expresivitate, imagini tulburătoare, ritm iambic impletit pealocurea cu muzicalitatea amfibrahilor (iambii bogați) expresii de puternică sugestie, ceea ce la un loc, zburcînt spontan dă poeziei timbrul genialității.

Poezie de aceeași factură este „Cercul Vieții”; singura deosebire este ritmul, care aici este trohaic,

Deasemenea „Castelanul și Străinul”, precum și „Muncitorii” sunt poezii de o adevărată valoare...

Remarcăm viu volumul *Talaz*: „Clopotele Cerului”, „St. O. Iosif”, „M. Sale Regelui Carol II”, „Descătușare”.

Poezia pur descriptivă „Peisaj de iarnă la Săcele”, precum și „Elegie Hibernă” în care elementele descriptivă se combină cu accente de elegie internă, sunt printre realizările de seamă ale poetului.

Orî cât ași depăși spațiul îngăduiț nu mă pot opri să reproduc încă o poezie.

CÂNTEC TRIST.

Trec ca gândul clipele
Clipele fugare...
Iși întind aripele
Zilele hoinare...

Se răsață florile
Încă pe răzoare
Zorile, surorile
Nu s'arată 'n zare

Iată, cad și ploile
Amenințătoare
Și ne bat nevoile
Fără încetare...

În zadar plânsorile
Gemete amare
Măine vin nînsorile
Neîndurătoare...

Colo ard movilele
În apus de soare
Și 'n văpăi copilele
Râd neștiuitoare.

O asemenea muzicalitate lirică numai la St. O. Iosif mai găsești.

În sinteză, opera poetică a D-lui Ioan Al. Bran-Lemeny izvorește din patru concepții fundamentale. Concepția religioasă, filozofică, erotică și național-socială. În jurul lor se cristalizează tot ce acest suflet larg și dăruitor a turnat în material sensibil.

Mijloacele tehnice de execuție sunt la înălțimea celor întrebuințate de marii poeți, iar fondul este vibrant și imens în conținut.

Sărbătoritul este un poet reprezentativ al vigoarei ardele-
nești, inimă ruptă din inima neamului nostru, iar prin zburciumul său de ordin transcendental, etico-religios, el trece departe, dincolo de hotarele românismului.

Cu ocazia împlinirii a 50 ani de viață îi închin, nu fără emoție, aceste pagini ca un sincer omagiu.

Să trăiești maestre!

Nae Ieremia.

I. Al. Bran-Lemeny în presă.

Una din cele mai grele și spinoase meserii, de luptă permanentă pe un front vast și multilateral, plină de răspundere și nelipsită de cele mai sângeroase lovituri, este, fără comentări, meseria de gazetar. Istoricul presei este plin de eroi și martiri, Destule figuri de ziarști se cunosc, cari din devotamentul pentru rolul și misiunea lor, au suferit cele mai grele pedepse, și adesea au fost victime a unui atentat, a unui accident, suprimați oficial ori sub egidă oficială — cu comunicat de accident sau sinucidere, în urmă, pentru masa informată și apărată de gazetarul erou și pentru colegii din presă.

Totuși, optimismul și idealismul ziaristului este inexorabil. Turpitudinile unor categorii de oameni oficiali sau particulari, dintr'o societate, ilegalitățile, nedreptățile și toate actele contrare interesului general, de menținerea ordinii și siguranței din stat pentru viața pașnică a cetățenilor lui, ziaristul trebuie să le vadă, să le simtă, să le categorisească și cântărească și apoi, după ce le trece prin sufletul lui, să le redea, cu comentări judicioase și răspunderea ce-i incumbă, publicului din societatea în serviciul căreia s'a pus. La fel trebuie să evidențieze faptele frumoase și meritoase ale altora. Și peste toate acestea, trebuie să prevină, să avertizeze, să sugereze idei, scrutând chiar și'n viitorul nației sale în legătură cu situația, din orice punct de vedere, a Patriei, în raport cu celelalte popoare și state.

D-l. I. Al. Bran-Lemeny a cunoscut în decurs de peste un sfert de veac, pe calea scrisului, această spinoasă și adesea dificilă meserie. Zic a cunoscut-o, pentru că d-l. I. Al. Bran Lemeny pe lângă ocupațiunea sa de funcționar spre a-și asigura existența sa și a familiei sale a activat și activează regulat în presă, cola-

borând regulat mai cu seamă la ziarele brașovene: „Gazeta Transilvaniei“ cel mai vechi far de luptă națională din Ardeal, și „Kronstädter Zeitung“ tot atât de vechiul purtător al literei germane ardelenne, care s'a identificat în lupta contra asupritorilor maghiari de sub înmormântata eră, cu confratele său, — ilustrând paginile acestor ziare cu câteva sute de articole de seamă.

Nu și-a precupețit munca colaborând deasemenea și la cele mai importante ziare de capitală, și la o bună parte din cele din provincie. Oricând a simțit o abatere, o linie de orientare greșită, o nedreptate, le-a semnalat opiniei publice cu toată competența, bine documentate.

Curaj, onestitate, demnitate și simț al răspunderii însoțite de discreția profesională recerută, a avut-o regulat. N'a fost scutit, firește nici de lovituri și înțepături.

Un idealist incisiv, cum este scriitorul și ziaristul Dr. I. Al. Bran-Lemeny, supus, fără condiții, binelui și adevărului, n'a putut fi niciodată derutat de pe linia sa de conduită. Un incorigibil în această materie.

În 1919, după ce se căsătorește, intră în magistratură la Tribunalul Brașov. Dar în 1921 determinat de unele stări deplorabile dela palatul dreptății unde funcționa, are curajul, ca în calitate sa oficială să semnaleze opiniei publice, printr'un articol de fond din ziarul „Adevărul“, abaterile de ordin pecuniar de de acolo. Firește, a avut urmări. Și conflictul n'a întârziat, căruia i-a urmat demisia din justiție. Sufletul său de idealist și gazetar i-a pretins acest sacrificiu. În acelaș an intră în serviciul Municipiului Brașov unde este și astăzi și unde a împlinit *cei cincizeci de ani de viață*, fără a avea o barbă albă dar cu sufletul încă veșnic tânăr, modelat de doină, proză și poezia cu care s'a amuzat multe nopți în tovărășia măestrului Cincinat Pavelescu, dovadă și cele patru volume de poezie savuroasă, tipărite, pline de lirism.

Câți șarlatani și pierde-vară nu cuprinde societatea românească, cari prin acte scabroase, ajung la averi și sume în cifre astronomice? Câți streini de neam, sau vânduți acestora, n'or fi figurând discret pe lista membrilor unicului club de soiu bucu-reștean, din parcul Filipescu, înființat, poate, pentru a sfida sărăcia și suferințele masei, apărute mai mult de gazetari? Și în acest timp, s'a văzut oare vre-un gazetar milionar, un miliardar !!! sau

numai cu vre-o vilă modestă la șosea ori la țară și o mașină ca să-și care oasele secătuite de muncă la bătrânețe? Imbolnăviți și morți la datorie sau pe patul de cazarmă al unui gardian public, da, mai de grabă...

Ce le rămâne atunci ziaristilor? Parastasul și posteritatea. Sărmană posteritate! Și aci ne gândim numai la Andrei Mureșanu...

„Scriitorul și gazetarul trebuie să fie un permanent luptător — azi îndeosebi. Ei au un mare rol social. Nimeni altul nu-l poate îndeplini în locul lor, și atunci când ei sunt absenți, începe iremediabila anarhie“ — spune d-l Octavian Goga.

Ziaristul I. Al. Bran-Lemeny a fost conștient de această obligație. El și-a dat, pe cât i-a fost cu putință, obolul fără considerație la risc. D-sa n'a precupețit nimic din ceea-ce a simțit și considerat util pentru interesul general și Național.

În acest cadru al datoriei, pe lângă luptătorii naționali de seamă din Ardeal, în frunte cu Aurel C. Popovici și neînfrântul leu al românismului Al. Vaida-Voevod, Voicu Nițescu etc., I. Al. Bran-Lemeny, pe atunci de 26 ani, și-a sacrificat timp și interese angajându-se la luptă, pentru drepturile naționale și politico-culturale ale poporului român, prin ziarul „Kronstädter Zeitung“ — cu o logică și argumentație juridică ireproșabilă.

Iată, în traducere, cum își introduce, d. I. A. Bran-Lemeny, seria s'a de articole dela „Kronstädter Zeitung“, încă în Martie 1912:

„Politica Românilor din Ungaria și Transilvania exprimă voința de viață a unui popor, care, scăpând de robia de veacuri, din letargie și din întunericul neștiinței în care îl împinsese oprirea, se trezește încetul cu încetul, dar cu forță, și cu adevărat, la o puternică conștiință națională. Ea este politica unui popor, care examinându-se pe sine însuși într'o luptă de multe decenii, și-a descoperit eminentele sale calități și astfel, pretinde cu tot dreptul și în mod categoric, conștient de îndreptățirea sa la existență, acele condițiuni (drepturi) fundamentale, cari sunt necesare pentru validitatea vieții sale individuale, ca popor“.

Intr'o seară de cenaclu brașovean, din primăvara anului curent, unii din vârstnicii și bunii amici ai d-lui Lemeny îl întrebă, pe acesta, unde ar putea să vadă numerile ziarului german „Kronstädter Zeitung“ din 1912 — 1914, în care are publicate, printre

altele, seria de articole politice cu privire la înființarea episcopiei gr. cat. maghiare de Hajdudorog și „Icoana viitoare a monarhiei habsburgice“, în care prezicea desmembrarea ce i-a urmat.

Curiozitatea s'a manifestat la toți cei de față, și eu care pe acele vremuri eram numai un mânz sfios ce-și adăpostea tricolorul românesc sub reverul hainei în școlile ungurești dela Baia-Mare — unde astăzi îmi ține cazierul intim o babă specialistă în intrigi — am prins pe d-l Lemeny de mână să mă ducă și să-mi arate cam ce a scris el înainte de războiu cu privire la modificarea hărții Europei, după forma de astăzi.

— Am de gând să le adun pentru publicarea într'un volum, la stăruința prietenilor, și atunci îți voi da un exemplar cu mare plăcere.

— Cum adică? vrei să mă lași încă un an, poate mai mult, iritat și totuși cu promisiuni spre a-mi arăta o hârtie, o virginitate a gândirii d-tale antebelice, un... Te porți cu mine, ca mireasa cu alesul inimei ei, în perioada dintre logodnă și cununie..., i-am răspuns cu o nuanță de glumă acestui confrate.

Fiind prea târziu seara, a rămas ca a doua zi să-mi trimeată s'au să-mi aducă numerile ziarelor cu pricina.

A doua zi mi-a arătat, în loc de articole, prefața volumului lor, scrisă de acela, care i-a fost dascălul politic în tinerețe: d-l Dr. Alex. Vaida-Voevod și pe urmă o serie a numerilor din „Kronstädter Zeitung“.

În această prefață citesc, printre altele:

„D-l Dr. I. Al. Bran-Lemeny, de tânăr încă s'a distins prin asidua colaborare în coloanele ziarelor germane. În deosebi prin ziarul tineretului săsesc, „Kronstäeter Zeitung“ informa opinia publică română asupra problemelor politicei românești...“

„Cu o clarviziune și totodată cu un curaj civic neînfricat, d-sa a prezis catastrofa și descompunerea monarhiei habsburgice. Valoarea muncii d-sale publicistice din timpurile grele, este atât de importantă, încât recunoașterea alor puțini, însă competenți, îi poate servi o deplină mulțumire sufletească...“

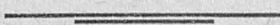
Am stat cu hârtia, manuscris original, în mână și l-am privit, ne-am privit reciproc, și în gândul meu mi-am zis: „Câte comori și valori nu îngroapă lipsa de bani; câte talente și virtuți nu rămân deapururi pierdute din aceeași lipsă, și câte valori

nu zac în anonimat prăfuite prin sertare—așa cum zac comorile și bogățiile unui subsol dintr'o țară cu un popor rămas în trândăvie, dintr'o lipsă de acțiune și dintr'o greșită tactică politico-gospodărească — tot din motive de sărăcie, în mare parte, din vina oficialității".

Dacă d-l Lemeny ar fi scris câteva volume á la Pitigrili, D. H. Lawrence, T. Arghezi ș. a. — și nu doctrine ori articole politice, sociologice, ori filosofice, intitulate într'un volum cam în felul: „In preajma războiului mondial" „Moartea monarhiei habsburgice" ori „Europa Nouă" — ar fi fost luat de acasă cu limuzina și dus la cutare editură spre a primi câteva sute de mii lei aconto la volumul de poezii, ori roman, excitant, cedat spre publicare și comercializare, fără a avea altă grije decât să meargă, apoi să-și mai încaseze, din când în când, cotele convenite la dreptul de autor. Dar nu, el a luat o conduită pe o linie de luptă „pentru adevăr și frumos" și asemenea luptători au o altă soartă: fericirea ideală, mulțumirea sufletească, sau pe ultimul plan și'n luptă cu latura adversă, căderea înainte de termen, înainte de a i se îngroșa și râncezi stratul de untură depe burtă, înainte de a i se agăța câteva coroane de gât și piept și câteva stele sub inimă, pe un frac soios...

Acesta-i *gazetarul*, încorigibilul idealist și luptător, I. Al. Bran-Lemeny, unul din grupul de gazetari vechi din Ardeal, din membrii „Sindicatului Presei Române din Ardeal și Bănat", cari au ținut vie scânteia națională, informând publicul asupra programului de urmat și streinătatea asupra drepturilor legitime ale românismului imprăștiat odinioară, unit indestructibil astăzi fără a-i lipsi decât unirea sufletească spre a fi deplin fericit.

V. P. Rogoz

— 42 —

INCHINARE *

*Ție, iubite maestre, la aniversarea
de 50 de ani.*

*In versuri mărețe-ai cântat, maestre iubirea-ți divină,
Când inima ți-a stăpânit, a viselor tale regină...
Sublimele visuri s'au dus, cu toate simțirile-ți stinte...
Un suflet brăzdat de dureri, rămas-ai de-atunci înainte.*

*

*Când ciurul dreplății sosi, ca visul să ni se'mplinească,
Românele oști le'ndemnai, Ardealul să ni-l cucerească.
Vitejii cu-avânt s'au luptat, în piepi având dragostea sfântă
Să mântuie frații robiți, să vadă trufia înfrântă.*

*

*Creștința-i un far luminos, în volbura'ntinsă a ceții
Și ea ne îndreaptă oricând pe calea cu-obstacole-a vieții.
Cuprinsă-i în inima ta, văpaia cerească: iubirea
Ce-o simți că e chiar Dumnezeu, o simți că e chiar Nemurirea,*

*

*Pe marea vieții plutind, purtatu-te-au valuri sifastre
Spre necunoscutele zări, cu sufletul plin de avânt...
Dar iarăși spre munții măreți, cu creștetu'n sfere albastre.
Mânat ai fost de-aprîgul dor, să vii într'al Țării pământ.*

Radu Prișcu

*) (După volumele tale de versuri: 1) Poezii; 2) Lacrimi și Clocot;
3) Ancore; 4) Talaz).

Spicuirii din poezia lui I. Al. Bran-Lemeny

Din noianul versurilor vremii, în care un Tudor Arghezi își împrăștie mucegaiurile operelor sale, pentru ca apoi pe ele să răsară ciupercile altor autori asemănători, s'a întâmplat ca pe colțul de pământ rămas neatins de această neghină, să răsară o plantă sănătoasă: e opera lui I. Al. Bran-Lemeny.

La răscruce de drumuri între vechiul regat și Ardeal, Ioan Al. Bran-Lemeny a contopit în sufletul său și chemarea fraților de peste munți și a celor, cari i-au ajutat în marea lor operă comună. A răsunit în sufletul său de poet și gândurile lui Mureșanu, ca și cele ale lui Eminescu. Și a țesut versurile, ca și Carlova, pe ruinele cetăților, pentru a făuri un soare veșnic cald și dătător de viață.

Trăsătura fundamentală te izbește din primul moment, este acel ceva caracteristic lui Lemeny — este *spontaneitatea*.

Au existat mereu poeți, cari prin satirele adresate vremii lor căutau să o îndrepte și în special căutau o reîntoarcere la timpul de aur al trecutului. Și dacă alții plângeau și blestemau fărădelegile prezentului lor, pe drept cuvânt poetul nostru poate face acest lucru azi când nici măcar **C r e d i n ț a**, ultimul refugiu al omului năpăstuit, nu mai există.

Credinței dispărute, îi închină Bran-Lemeny multe din poeziile sale. Căci numai ea este aceea prin care tu te simți mai bun mai înălțat, mai aproape de Dumnezeu. Fără credință rămâi mic și te târai prin țărână ca un vierme ce nu-și poate ridica capul spre soare. Credința te face să-ți dai seama că ești o părticică din Marele Tot și că numai crezând și rugându-te, vei fi mântuit.

Lemeny, pe lângă că este poet autentic, este și un bun creștin. De aceea am spus mai înainte că, pe petecul de pământ rămas sănătos a răsărit o floare sănătoasă. Care din poezii noștri

își mai închină versurile religiei? Nici unul, căci în sufletul lor și în laboratorul lor de rime nu se găsește nici un loc pentru un „Christos a înviat“! Expresionismul modern găsește, că nu este destul de *expresiv* termenul de mai sus și de aceea îl exclude.

Lemeny însă i-a închinat una din cele mai frumoase poezii ale sale: Un imn al credinței, devotamentului și iubirei!

Iubirea e Viața, iubirea e Ideea,
Iubirea e Cuvântul suprem și de aceea
Sălășluită'n tine ca un talaz Iubirea,
E Dumnezeuul însuși, e însași Nemurirea.

Se putea oare spune mai precis și mai frumos decât a spus-o Lemeny în versurile de mai sus?

Iubirea ideea supremă, (Infl. platonică) cuvântul suprem (deci idee transformată în acțiune. Schopenhauer), adică în viață.

Trăind vom iubi pe cel ce ne-a creat și vom căuta să-l cunoaștem, ne vom ridica spre el. Acest cerc de iubire, cunoaștere, și iubirea apoi, prin cunoaștere, îl întâlnim perfect expus în filosofia lui Spinoza.

Vedem deci cum în patru versuri Bran-Lemeny a concentrat un întreg curent filosofic. Este, ori nu aceasta indeajuns pentru a ne lămuri valoarea poetului? Desigur că atunci când D.-I. Bran-Lemeny își va publica opera într'un volum mare, toți acei cari le vor ceti vor ști să-i fixeze locul ce-l merită între poeții noștri de seamă.

Magda Rai

Cuvântul tragic

— Afurisită viață mai este și asta din vremurile noastre, își spune cu glas tare Nora, oprindu-se în fața oglinzii și cuprinzându-și între amândouă palmele capul fin și rotund, după o plimbare agitată prin camera ei din casa de vis-a-vis de turnul „Stefan”. Mă sbat, visez, fac planuri, așa cum facem toate idealistele de talia și generația mea, pentru o ideală fericire într'un cămin cald prin prezența în el a unui bărbat frumos și plin de viață; eminent ca inteligență și cultură și cu frumoasă situație socială și materială. Dar unde voi găsi eu pe acest om ideal? Și dacă l-aș găsi, cum l-aș putea convinge oare, că eu aș putea să fiu cu adevărat femeea ideală pe care o caută, probabil, și el? Intrunesc eu oare toate calitățile și cerințele pe cari și bărbații le caută, fără deosebire în vremurile de azi, de exagerat materialism pentru unii, și de idealism pentru alții?

Aceasta a fost izbucnirea plină de revoltă și întrebări a d-șoarei Nora Ionescu, cea mai mică fiică a marelui luptător naționalist bihorean Ionescu.

Aceasta a fost tortura grijilor pentru viitor a acestei fete cu apucături de napolitană, cu ochi verzi, proporțional așezați pe o față rotundă de o parte și de alta a unui nas englezesc, - la patru zile numai după întoarcerea dela băi și după distracțiile plăcute și variate de care a avut parte în cursul verii prin diferite orașe din Ardeal, vizitându-și rudele.

Și în acest timp intră Nicu, vărul ei, un tânăr avocat înalt și slab, care nefiind deranjat zile dearândul de clienți și fiind subvenționat regulat de tatăl său, o scotea din când în când la plimbare ori pe la vre-un spectacol, pe Nora. Când și-a văzut veri-

șoara neobișnuit de deprimată, se oprește în fața ei și prinzându-i amândouă mâinile o privește în ochi, și o întreabă :

— Ce s'a întâmplat? Ce-i cu tine Nora? Ești agitată sau...

— Nu, nu mă întreba, nu mă forța să-ți răspund. Hai schimbă vorba. Vorbim altceva. Ce-ai făcut astăzi? Ce-i nou prin oraș? Pe Iosefina ai văzut-o astăzi?

— Răspunde-mi fetițo, ce-i cu tine?

— Lasă-mă, te rog. Tu ce faci?

— Ce să fac? După masă am fost la casină, iar acum viu dela o ședință dela Clubul Partidului. Și Iosefina ne așteaptă să mergem pe la ea s'o luăm la cinema.

— Nu ies astăzi de acasă! Nu mă simt tocmai bine și n'aș vrea să vă indispun cu prezența mea, melancolică, aș putea spune.

— Ce ești amorezată fetițo dragă? Cine-i eroul? Bravo! Dar, aceasta nu-i un motiv serios ca să stai acasă, să intri în doliu...

— Amorezată, prostii! De cine? De cine să mă amorezez, cui să-i sar de gât și să nu-și râdă de sentimentele mele? Băieții de azi sunt toți niște aventurieri, cari nu caută decât distracții trecătoare. Curtează pe toate și pe nici-una. S'ar distra cu toate dar fără obligații, fără răspundere, fără să se căsătorească. Sunț niște comercianți ai dragostei cari pot fi asemănați cu jucătorii de bursă. Sunt lași! Da, sunt lași, cu puține excepții, pentru că nici unul nu-ți vorbește decât banalități, declarații trecătoare.

— Hai nu te revotta. De ce ești fără chef astăzi? Ești melancolică după vremea de afară. N'ai nici o grije! Toate se vor aranja în curând și bine. Primești tot la două zile scrisori dela Ticu și Victor, amândoi băieți buni și cu situații. Ticu mai ales mi-a făcut impresii foarte bune și ține așa de mult la tine

Nora nu-i răspunde și vrând să schimbe vorba, porunci servitoarei să facă două cafele.

Nicu continuă :

— Și apoi, iartă-mă te rog Nora, de unde și când ți-a venit acest gând de cămin, de... măritat, dacă nu mă înșel? Lasă-mă să-ți diminuez puțin pornirea contra băieților și să-mi apăr, nu fără motiv, confrății stingheri. De când atâta convin-

gere în căsătorie, la tine, când tu nu vrei să auzi de supunere, de carul cu doi boi?

— Cine ți-a spus asta? Ticu sau Victor? Josefina nu ți-a spus-o... M-ai înțeles greșit, poate, din discuțiile ce le-am avut cu tine zilele trecute asupra operei lui Brandes cu privire la atmosfera spirituală a epocii, deopotrivă zugrăvită de scriitori, poeți, pictori și compozitori, în operele lor, sau despre latura teoriilor lui Otto Weininger asupra sexului nostru. Nu, dragă Nicu. Este o taină dureroasă a sufletului meu... Și este firească. Tu ar trebui să mă înțelegi. Bărbații cu cari m'am întâlnit și mă întâlnesc, cu cari discut și mă privesc, cunoscuți și necunoscuți, tineri ori mai tomnatici, nu-mi fac nici-unul cinstea să mă judece că aș putea fi o soție bună. Vorbe frumoase, complimente, priviri toride, spirite, obrăsnicii ca pentru... țoline câte vrei. Dar un gând cinstit, o discuție și o atitudine serioasă, sau o propunere francă, simplă și *tragică*: „Vreau să fii nevasta mea, bună și cuminte“, nu mi s'a spus până acum.

În acest timp, cafeluțele au sosit.

Nicu stând și privind cu câtă înflăcărare îi vorbea vara sa de o problemă de care niciodată n'ar fi îndrăsnit să-i vorbească el, bărbat, în acest fel, și-a sfărmat complect o țigară și cutia cu chibrite învârtindu-le printre degete — ascultând-o.

Bea-ți te rog cafeaua, îi spune Nora. Și să știi Nicu, că nici tu nu ești mai bun decât alții. Josefina este o fată așa de bună și tu...

— Nora dragă, când vremurile sunt atât de vitrege cu noi, cu tineretul de astăzi, și când în viața aceasta e atât de greu să privești lucrurile și situațiile în adevărata lor stare, cum o să mă iau după un îmbold de vis, fără o bază de existență corespunzătoare?

— Ești laș! Privește te rog viața prin acest val miraculos de poezie, ce preface bucățica asta de zahăr, combinat cu *fiziologia noastră* și fumul țigării tale!... (arătând către aburii din cafele). Dacă mi-ai spune că vremurile sunt normale, așa cum sunt, și că tot răul de care ne plângem se poate corecta prin voința oamenilor, prin omul ideal, fanatic la nevoie, apoi aș avea mai multă încredere în voi toți, că față de marele adversar, acțiunea voastră naționalistă își va ajunge mai degrabă scopul prin

omul care va avea îndrăzneala să facă tot ce și-a propus, trimețând la crematoriu de vii pe toți cei lungi la degete și limbă și pe toți leneșii, și cei nebuloși în activitate. Să nu te surprindă când îți vorbește o fată astfel. Nu mă sfiesc a spune că toți aceia, indiferent de sex, cari sunt și văd o îndreptare a lucrurilor pe această cale, și numai pe această cale, au suflet mare și fin, au simț, caracter, și cel mai competent din aceștia va deveni *genialul*, purificator — indiferent în ce obscuritate de popularitate trăește astăzi — prin complexitatea sufletească ce-l stăpânește normal, față de ceilalți oameni. Acesta va fi excepționalul ce va scoate din arena socială epavele. Unul asemănător ca suflet caut și au pentru mine, asemănător sufletului meu...

— Mă sperii Nora dragă! Și apoi după câte te cunosc eu, tu vrei și altceva, tu ești mai pretențioasă; vrei un bărbat ideal din punct de vedere femeesc. Ori așa, nu știu când și unde ai să-l găsești. Apoi nu prea ești stabilă și hotărâtă; bați mai mult în extreme și din acest motiv e fatal să treacă mereu timpul în singurătatea de care te plângi, sau așa ceva, iar tu să rămâi mereu visătoare, singură...

— Mă superi, Nicule.

— N'ai nici un motiv. Vrei să te măriți, dar cu un bărbat frumos, tânăr, cu mari posibilități intelectuale, bine situat și... sus pus, Așa ceva se poate face numai la comandă. Ori o asemenea mașină încă nu s'a inventat cu tot progresul care ne înconjoară și care avem impresia că ne-a fericit mult, că ne-a ușurat neșpus de mult efemera noastră viață pe pământ.

— Pretențiile mele, Nicule, nu le lua tu pe toate în serios. Ele nu sunt toate literă de lege. Mai vorbesc și eu, mai glumesc...

— Da, da... însă, vezi, lumea se ia după afișe și reclame în general. După ele își face program, după ele își măsoară omul capacitatea financiară, fizică și intelectuală. Omul sărac nu merge să bea un pahar cu vin cu 100 de lei la bar când îl poate bea la crâșmă cu trei lei. Eu nu mă duc să dresesz leii cu zece mii de lei pe zi, pentru că nu mă pricep. Pe moș Gheorghe nu-l interesează nici teoria electronilor, nici clima și temperatura astrilor, cel puțin deocamdată. Cel ce vrea să se însoare, se cunoaște pe sine mai întâiu și nu aleargă după fete, după tovarășe de viață a căror pretenții îl sperie, Dacă n'ai știut această, apoi să

o știi dela mine, care cântăresc fiecare vorbă a unei fete ce mă interesează din acest punct de vedere. Când e vorba de distracții numai, situația se schimbă...

— Ah, nervozitatea aceasta, viața aceasta de frământări post — belice, filmul acesta tragi — comic al vieții cotidiene de astăzi, plin de griji, a transformat complet sufletul celei mai mari păți din generația noastră, dintre 25 și 35 de ani.

— Poate că ai dreptate. Dar noi, eu sau tu, nu o putem corecta și astfel fatal trebuie să ne acomodăm. Și apoi, dacă scrutăm trecutul numai prin datele și documentele cari le avem la îndemână și cari sunt departe de a spune totul, construcția sufletească și organizarea în sine a societății — abstragând de progresul la care am ajuns în unele laturi și poate de regres în altele au avut, aș putea spune, mai multe defecte și căderi de acele vremuri: Incordările sociale de pe vremea nebunului epehzeian Erostat din Asia mică, de pe vremea lui Bromwell în Anglia, a lui Erasm în Germania, a lui Robespierre în Franța și chiar la noi pe vremea lui Iancu Sasul și alții, n'au provocat oare mari și sângeroase nemulțumiri și nesiguranță în masse?

— Totul s'a datorat lașității și s'a corectat prin îndrăsneala celor rari sau puțini. De ce nu s'ar găsi și acum excepții, îndrăsnețe, spre a corecta lacunele de cari vă plângeți? Se va găsi sunt sigură, îndrăsnețul vânător ca să ne scape de haitele de lupi cari au început să facă victime și amenință să devoreze până și sufletul poporului, Și până atunci dragă Nicule, în aceste vremuri pline de lași cari tremură în fața durerii și revindecă cu gălăgie drepturile lor la fericire, care nu e altceva decât drumul la nenorocirea altora, să îndrăsnim a sta în fața durerii și a o venera! Sunt și între noi femeile, recunosc, foarte multe cari contribue și influențează latura rea. Dar voi, confundați calitățile bune cu calitățile rele la fete, la femei în general, și pe cele rele cu cele bune. Voi priviți femeea numai prin instinctul sexual, iar când rațiuneavi se întărește, o credeți de prisos și o priviți numai dintr'o sumară obligație..

— Ai mers prea departe Nora.

— Cred că nu.

— Fetitșo dragă, regret...

— Ce regreti?

— Că suntem rude... Dacă n'am fi veri din frați, ți-aș spune acum acel cuvânt tragic...

— Lasă asta pentru altul. Tu spunei Iosefinei astăzi, mâine sau poimâine, dar să il spui. Îți vreau binele și îți doresc fericiirea. În Iosefina vei găsi femeea așa cum ți-ai dorit-o. O cunosc de atâta vreme pentrucă am fost tot împreună de pe băncile liceului până am terminat facultatea. Are așa de frumoase calități, e fină și are așa de bune păreri pentru viață. Incolo e frumoasă, din familie situată, și te iubește. O ști?

— Nu!...

— Atunci pleacă și convinge-te. Du-o la cinema și când te întorci să-i spui că o vrei de nevastă, și fi sigur că nu te refuză.

Nicu măi stărue să iese și Nora, dar nu reușește.

După ce privește la cias și vede că au cam întârziat, îi sărută mâna verișoarei, spunându-i câteva glume de vis, apoi eșind:

— Norica, verișoara mea, sora mea dragă, văd în tine femeea ideală... Prin lecția ce mi-ai făcut timp de aproape două ore, mi-am descoperit ignoranța mea despre tine, despre sufletul tău și m'a făcut să nu mai judec pripit femeile. O voi spune aceasta lui Ticu, numai lui, să o știe, să vadă și el cât a fost de prost până acum în fața ta...

După plecarea lui Nicu, Nora deschide fereastra spre aș aerisi camera înainte de culcare. Privind afară, o adiere de vânt îi ridică bucele frumoase de pe tâmpile, iar pe fața ei îmbujorată se reflectează razele argintii ale lunii, cari îi răscolesc sufletul și-i saltă sânii tari într'o răsufare adâncă...

V. P. Rogoz.

Sonet.

Răsar la tâmplă fite de argint
Vestindu-mă că iarna e pe drum:
A vieții tristă iarnă — de acum
Adio farmec, visuri și alint.

M-am îmbătat de-al teilor parfum
Am odihnit pe flori de mărgărit
Dar astăzi văd că toate-acestea mint
Și totul e vedenie și fum.

Doar firul alb la tâmplă spune clar,
— (Cum cel de aur spune n-a putut) —
Că rătăcind prin lume înzadar

Ne-apropiem de leagănul de lut,
In care-i dat a ne întoarce iar,
Când farmecul și visele-au trecut.

Ecat. Pitiș

Poveste mică, pentru copii mari.

A fost odată, ca niciodată, că de n'ar fi, nu s'ar povesti.

Au fost odată, într'o țară îndepărtată ce se cheamă Germania, doi oameni ce se îndeletniceau cu vrăjitoria și tot chibzuiau cum să facă și ce să facă pentru a schimba treburile lumii. Astfel, într'o zi, se hotărîră să facă un lucru mare, de care să se minuneze lumea. Crezându-se mai presus de Dumnezeu, făcură cu mâinile lor un copil neînsuflețit, și prin vrăjitoriile lor chemară în ajutor pe Necuratul, ca să-i dea viață. Și văzându-l în-suflețit, nu mai puteau de bucurie. L-au botezat cu numele de „Manifestul comunist“.

Copilul creștea văzând cu ochii, dar pe zi ce trecea se tot schimba, făcându-se din ce în ce mai urât.

Dela o vreme, copilul făcându-se mare, plecă în lume să-și încerce norocul, propovăduind învățăturile părinților, crezând că numai dacă se vor asculta sfaturile lui, lumea va fi fericită. Dar uitasem să vă spun că el se credea Mesia cel adevărat și că menirea lui pe pământ este de a schimba fața lumii și soarta oamenilor, fiindcă — vedeți dumneavoastră — el era copilul unor Jidovi, iar Jidovii cred că Domnul nostru Isus n'a fost Mesia cel adevărat și că va veni un alt Mesia, care va fericii poporul ales, adecă pe Jidovi, dându-le stăpânire peste toate popoarele.

Învățăturile lui erau: să fie ucise toate capetele încoronate, să se dărâme toate bisericile, să fie omoriți preoții, fiindcă otrăvesc sufletele, averea unuia să fie a tuturor și din toate popoarele să se facă unul singur, peste care să domnească el și poporul său cel ales.

Tot mergând el așa, ajunsese într'o țară ce se cheamă anume Franța, unde începu a-și propovădui învățăturile și-și făcu și câțiva învățăcei.

Dar după cum v-am mai spus, cu cât vremea trecea, cu atât el se făcea mai urât la înfățișare și la suflet, pânăce ajunse să semene mai mult a dihanie sau monstru — cum se mai zice — decât a om.

După câțva vreme, se iscă un război mare, în care să încăierară multe popoare și fu un război groaznic, cum nu mai văzuse lumea. Pieriră milioane și milioane de oameni, țări și orașe se prefăcură în ruini și cenușe și lumea se sguduia din temelii.

Atunci noul Mesia plecă din Franța și ajunse într'o țară mare și bogată, anume Rusia, unde oamenii nu prea se înțelegeau între ei, se schimbă la înfățișare, ca să nu se sperie lumea de urâtenia lui și începu să propovăduiască, zicând că el este Marx-ismul și Comunismul și el va aduce dreptate și fericire pe pământ. Iar poporul crezu în învățăturile lui, îi ascultă cuvântul și astfel noul Mesia adunându-și învățăceii, toți Jidovi aleși omori pe împăratul Rușilor și se așeză să domnească în locul lui.

Dar poporul băgă de seamă că noul Mesia este o dihanie, ba unii spuneau că ar fi chiar „Ucigă-l toaca“ și că învățăturile lui sânt minciuni, începu să murmure.

Atunci el dete poruncă să fie uciși toți cei ce nu cred în el, precum și toți învățații și înțelepții, să se dărâme toate bisericile și toate averile să fie împărțite învățăcelor săi.

Și au fost zile, așa cum scrie în Apocalips :

Milioane și milioane de oameni au fost schingiuiți și omoriți ori arși de vii, bisericile au fost pângărite, preoții spânzurați în biserici, învățații badjocoriți și omoriți, fiindcă nu au crezut în el și nu s'au supus lui.

Astfel începu în aceasta țară domia lui Antichrist, cum i se mai spune dihaniei.

Văzându-se Antichrist stăpân peste o țară atât de mare și cum se isprăvii războiul cel mare, își adună învățăceii cei mai buni și le zise : „Lumea este obosită și flămândă din cauza războiului. Mergeți și propovăduiți cuvântul meu în toată lumea ! Iată vă dau bani pentru a cumpăra suflete și faceți deci apă turbure pentru pescuit !“

Și s'au răspândit învățăceii peste tot pământul propovăduind învățăturile lui Antichrist, cumpărând cu bani cât mai multe suflete.

Atunci să iscară răscoale conduse de învățăceii lui Antichrist, în mai multe țări, începură prigonirile ca în Rusia, dar popoarele văzând că învățăceii lui Antichrist sunt mincinoși, pe unii i-au ucis, pe alții i-au întemnițat sau i-au gonit, iar alții de frică s'au ascuns.

După câțva vreme, când lumea începuse să uite, Antichrist își cheamă din nou învățăceii, îi muștrului și trimise pe cei mai de frunte să-i propovăduiască din nou învățăturile, zicându-le: „Iată, vă dau bani! Mergeți în Franția și într'o țară anume Spania și cumpărați suflete, dar să nu vă întoarceți acasă fără nicio ispravă.

Au plecat învățăceii în aceste țări, s'au schimbat la față, dar numai la față, ca să nu-i cunoască lumea, și-au făcut steaguri pe care au scris: „Frontul Popular“, chemând lumea sub steagurile lor și ademenindu-o cu bani. Și s'au adunat lume multă sub steaguri.

Crezând că aceasta este pedeapsa cerească, poporul a început să se roage lui Dumnezeu, să-l scape de această urgie și de blestem.

Atunci Tatăl nostru milostivindu-Se, se arată în vis unui oștean vestit, mare general, poruncindu-i să mântuiască poporul.

Ascultând cuvântul Domnului, generalul se sculă și porni cu oaste mare contra învățăceilor lui Antichrist, care aveau și ei oaste mare și începu o încăierare mai grozavă decât își poate mintea închipui. A început bătălia pe uscat, pe mare și în văzduh și oștirile viteazului general începură să alunge pe cele ale lui Antichrist, cărora începu să le fie frică, văzând că oștirile generalului poartă semnul Crucii

Dar oștirile lui Antichrist se împotrivesc cu înversunare și desnădejdeși bătălia mai durează încă, pânăce creștinii vor înfrânge puterea Necuratului fiindcă orice lucru mare se face cu greu.

Aci mă opresc din povestit și vă voi povesti sfârșitul din Spania, precum și cele petrecute aiurea cu învățăceii lui Antichrist, mai târziu, iar până atunci să ne rugăm lui Dumnezeu, să nu ne ducă și pe noi întru ispită, ci să ne mântuiască de cel viclean.

E. P.

Voicu Nițescu :

„Douzeci de luni în Rusia și Siberia”.

Volumul I. și II. 1917—1918. (Brașov, tipografia Mureșianu: Branisce & Comp),
Volumul III : 1918—1919 (București.
Tip. Române Unite).

Încă dela apariția acestei reviste (Mai 1934) am luat ferma hotărâre — în baza principiilor noastre călăuzitoare — de a nu recenza, în marginile restrânselor noastre posibilități, decât cărți și opere de-o reală valoare. Față de așa-numitele cenaculuri literare din alte părți, ai căror membrii interni sau periferici și-au luat, cu puține excepții, obiceiul de a se lămâia reciproc, cei 10—12 intelectuali din cercul mai restrâns al „Prometeului”, sunt conduși în primul rând de ideea onesfității și sincerității în scrisul lor și al altora. Lucrăm în armonie, avem prieteni, dar altitudinea noastră principiară ne-a creat, firește, și adversari. Noi nu judecăm omul, ci opera. Dacă opera este mare, prețioasă, țâșnită din străvechi porunci de sânge și ideal, ce poate fi învelișul aceluși suflet zbuciumat, care a creat-o, decât un biet coșciug de oase ținut cu cuiele durerii. De câte ori însă descoperim, că omul și opera sa se află într-o armonică corespondență, ne bucurăm cu atât mai mult.

Printre aceștia trebuie să-l numărăm, incontestabil și pe D-l. *Voicu Nițescu*, încercatul și vajnicul gazetar-martir, de pe timpul opresiunilor maghiare dinainte de război, ministrul în atâtea rânduri, notoriu de onest, și scriitorul de elită de mai târziu și de acum.

Dacă nu vom ști să deosebim binele de rău, adevărul de minciună, linguşirea de sinceritate, și dacă nu vom ști mai ales să selecționăm valorile, să separăm neghina de grâu, să arun-

căm noroiul în canalurile subterane, iar diămantul să-l scoatem în evidență, să-l cizelăm și să-l punem în frunte, spre a străluci în obscurul haotic al zburciului nostru colidian și național, vom orbecăi mereu în întunec și vom mânji și sdrențui în-sași mantia de aur pe care o merită poporul nostru, în urma calităților sale virtuale și genuîne și a suferințelor sale de veacuri, adeseori — să nu uilăm — nejustificate !

D-l. *Voicu Nițescu*, șeful și organizatorul voluntarilor români ardeleni din Rusia și Siberia, ar fi putut foarte bine — s'o spunem franc — să-și cruțe puțină odihnă din timpul pribegiei sale, plină de primejdii și peripezii riscante. Dar n'a făcut'o. Ar mai fi putut, — sosit acasă — să-și vadă liniștit de treburile sale personale, fie ca avocat, fie, mai târziu, de sarcina grea a îndatorilor sale, ca ministru. Aceste îndatoriri și le-a îndeplinit-o știm — cu vârf și îndesate. Totuși, în ambianța acestor preocupări de mare răspundere, D-l. *Voicu Nițescu*, urmând linia dreaptă din tinerețe, ce i-a trasat-o, cu văpaie de foc, îndemnul pururi viu al conștiinței sale și imperativul categoric al viziunii de înalțare a neamului românesc, a creat o operă de mare valoare națională, socială și politică, cele 3 volume (circa 1000 pag.) din fruntea acestor rânduri.

Socotim, că nu vom putea caracteriza mai bine, în ansamblu, opera D-lui *Voicu Nițescu*, decât reproducând următoarele pasagii, apărute în numărul din Martie 1930 al fostei reviste brașovene „*Ritmuri*” (despre vol. I. II.), precum și în „*Brașovul Literar*” din Aprilie 1933 (despre vol. III).

„Mărețul film, — pe care autorul ni-l rulează, cu un lux exuberant de amănunte prețioase, cu o variație de aspecte aproape fără seamăn în literatura noastră, cu o epatantă obiectivitate, cu un rar spirit analitic și sintetic, cu o consecvență și severă urmărire a liniilor mari, a principiilor fundamentale, etice și artistice, cu un fin spirit de observație și în sfârșit, totul animat *de acel suflu cald și sacru al adevăratului patriotism* — ni se înfățișează nu numai ca un admirabil și impresionant episod al epopeii noastre naționale, ci și ca o miraculoasă, dar reală oglindă a unor stări și evenimente epocale, cari au hotărît, și mai ales vor hotărî mult în cumpăna constelațiunii și situării noastre, viitoare, față de vastul imperiu rusc, bolșevizat.

Tantae molis erat romanam condere gentem! „(Ritmuri)“.

„Astăzi, când literatura noastră este îmbâcsită de fel de fel de ineptii decadentiste, când preocuparea intelectualilor noștri este îndreptată, în mare parte, spre probleme dubioase și spre materialism, când ne aflăm în plin haos moral și social când în sânul societății noastre se resimte atât de dureros lipsa unei directive puternice și sănătoase, absența unei concepții de morală și de echitate, când la București, mai acum câteva săptămâni, s'a putut discuta — în fața unei săli licsite, în contradictoriu, sub prezidenția intelectualului de elită D-l. Ioan Petrovici, fost ministru: dacă scabrosul roman „Amanul Doamnei Chatterley“ al lui Lawrence, este moral sau ba, zic, în astfel de împrejurări, valoarea operei D-lui Voicu Nițescu, se situează pe planul cel mai înalt al creațiilor noastre spirituale din timpul din urmă, așa încât ea capătă aspectul unui adevărat izvor de tămăduire și de reconfortare, în vârtejul frământărilor noastre de azi“

„Volumul al III-lea vine să completeze proiectarea luminoasă, caldă și competentă a aceluși mare și sfânt epizod din epopeea neamului nostru, care s'a scris cu lacrimi și cu sânge, cu chiote și scâncete, la văpăile fulminante ale unui entuziasm dogoritor și permanent, pe stepele înzăpezite ale Rusiei și Siberiei, în mijlocul anarhiei și teroarei bolșevice, de câtră voluntarii ardeleni, bănățeni și bucovineni, în frunte cu autorul cărții, D-l. Voicu Nițescu. („Brașovul Literar).

În imposibilitate de a reda o parte măcar din vasta operă, de teamă de a nu deveni fragmentari, într'un spațiu prea restrâns și a scădea astfel efectul operei — căci o asemenea operă se citește și trebuie trăită — suntem nevoiți a ne mulțumi cu caracterizarea generală de mai sus, adăugând, că lucrarea D-lui Voicu Nițescu este de-o înaltă valoare națională și morală — nu prin tendință — ci prin însași conștiința și spiritul de creație al autorului ei. Iată un om și o operă!

În concluzie, acest apel:

Domnule Ministru al Instrucțiunii!

După cum veți putea vedea și din prezenta recenzie, noi încă din anul 1930 am pus la punct problema cărții, adică: separarea cărții bune de cartea proastă. Cerem instituirea mai multor comisiuni, măcar pe provincii, cari să procedeze imediat

la selecționarea cărților și revistelor, scoțând din circulație pe cele cu conținut imoral, maladiv, sau contrar consolidării naționale a statului. Otrava publicațiilor perverse a ajuns să ne distrugă floarea tineretului nostru. Chiar și femeile, mame de copii, nu mai cilesc decât, ceace cu largă generositate se admite de autorități, adevă romane pornografice. Iar cartea cea bună, *Domnule Ministru, Vă rugăm a o încuraja și propaga prin toate mijloacele, scoțând-o din vrafal ungherelor prăfuite.*

Acum când iudaismul comunist și internațional s'a infiltrat adânc în corpul neamului nostru, începând să producă ravagi de destrămare națională și morală, acum când bolșevismul amenință a deveni vârtejul de măcinare a creștinismului și a culturii europene, lucrarea „**Douăzeci de Luni în Rusia și Siberia**“, trebuie pusă în mâna fiecărui elev dela 10 ani în sus, iar la universitate să se țină cursuri regulate asupra ei.

Dispuneți, *Domnule Ministru*, tipărirea acestei lucrări în 20.000 de exemplare spre a fi distribuită întregului tineret român, firește, cu respectarea dreptului de autor.

Nu mai putem tolera anarhia cărții și otrava ce ni se servește de câtră mercantili și inconstienți.

Făcând acest gest, el va fi aplaudat de întreaga țară.

Ioan Al. Bran-Lemeny

Nichifor Crainic:

Puncte Cardinale în Haos.

(Editura „Cugetarea“, București).

Poet și gazetar de soi, dotat cu un spirit substanțial, de-o structură vîguroasă și logică, era firesc să fixeze încă acum cîteva ani cu, claritatea și curajul ce-l caracterizează, — în haosul pe care l-am parcurs și care mai stăruie încă, ca piatra pe mormântul lui Crist, înainte de înviere, — cîteva puncte cardinale, farî și pîvoți de orientare și reconstrucție națională.

D-l. Crainic și-a clădit opera din chestiune pe cele mai naturale elemente de bază din domeniul vast al culturii și progresului: ideea națională și ideea creslină, cu tot ce derivă din ele. E clar ca lumina zilei, că națiunea este un cadru, pe care trebuie să-l respectăm cu sfințenie, dacă nu voim să periclîtăm și să subminăm însași existența și propășirea noastră. Dar și mai clar este, că nu există altă cale de progres și înnoire, decât revelația divină, ideea de Dumnezeu. Intre naționalism și creștinism, stă inelul de legetură, stă puntea de oțel a moralei. Câtă dreptate are autorul cînd face un aspru rechizițoriu vieții noastre publice, cîvilizației materialiste, spre a conchide: „Cultura și cîvilizația modernă, — s'au clădit pe temeliiile șubrede, de suprafață, ale rațiunii“. Adept al spiritalismului, ca concepție reală și integrală, D-l' Crainic pretinde cu drept cuvînt atitudini eroice față de viață. Un om de creație nu poate fi, decît eroic, stînd pe baza liberului arbitru. cu picioarele în realitatea națională, iar cu ochii ațintiți spre azurul stelar. Cele 3 idei disolvante ale secolului al XIX. au fost: pozitivismul, darwinismul și marxismul. Acestor idei le dă lovitura de grație

Mussolini: „un cer și o patrie“. Acum reapare tradiția în sensul ei nou, actualizat: „tradiționalismul nostru are un sens dinamic“. „Sângele însuși e o tradiție, e tradiție biologică“. Ce privește însemnata mișcare sămănătoristă, autorul spune: „Sămănătorul a avut viziunea magnifică a pământului românesc, dar n'a avut cerul spiritualității românești“. Este adevărat, că prin „Gândirea“ D-l. Crainic a adus o notă nouă: factorul creștin.

Interesant și judicios este capitolul. „A doua neatârnaire“ în care autorul combate felul cum D-l. E. Lovinescu formulează legile genezei civilizației. (Să ne ierte D-l. Crainic, dacă în această polemică facem o restricție: părerea noastră este, că legea imitației nu consă într'o „*repetare identică*“, ceea ce în definitiv e și imposibil de realizat, ci în încercarea, în străduința de a face la fel, rezultatul însă nu este niciodată identic, nici ca formă, nici ca valoare. Legea imitației totuși, rămâne, — aplicată la loc — inexorabilă). Pe bună dreptate constată D-l. Crainic: „a face din imitație principiul generator al' artei, legea culturii, înseamnă a încerca să legiferezi moartea spiritului“. Ce înălțător este și capitolul „Mărturisire de credință“. Iată o frumoasă caracterizare a artei: „Arta adevărată are totdeauna creștetul iluminat de viziunea de fulger a Paradisului. Intre Dumnezeu ca izvor al frumuseții și între inima neamului ce aspiră după ea, scriitorul e un mijlocitor. In opera lui vibrează elementele aceluia acord suprem în care sufletele, biciuite de groaza vremelniceii, se regăsesc, pentru o clipă măcar, în armonia vastă a înfinitului“.

Ce lapidar și concis definește autorul ideea păcii: „Pacea Europei înseamnă: pământ național și cer comun“. Înțelegeți bogăția de lumină a acestor patru cuvinte? E frumos.

D-l. Crainic a fixat punctele cardinale și cu ajutorul unor faruri ale neamului, cari au luminat și vor mai lumina încă multă vreme. Sugestive și judicioase sunt evocările unui Eminescu, G. Coșbuc, N. Bălcescu, N. Iorga ect.! A avut o fericită idee D-l. Crainic, că ne-a expus, atât de efervescent și luminos „Cugetările“, D-lui Nicolae Iorga. Spațiul nu ne îngăduie să spicuim prea mult. Iată unele: „Mergând în singurătate să nu uiți două lucruri: să ieși tovarăș, pe tine însuși, și să cauți în fru-

museŃea pământului pe Tatăl nostru, care este în ceruri". „N'ai dreptul să-Ńi pierzi gândurile căci nu Ńi le- ai dăruit tu!" „Arta e în natură sau în sufletul tău? Acolo unde ele să confundă și numai acolo". „Orice om cuminte vorbește în numete lui Dumnezeu".

Impresionante și prețioase sunt amintirile din capitolul „Coupo Santo". În „Roma Universală", D-l. Crainic face un justificat eloiu Italiei fasciste: omului eroic iar în capitolul final „Pacifism", care reprezintă o succintă și minuțioasă analiză a problemei, autorul ajunge la următoarea concluzie justă: „Ideologia Societății Națiunilor rămâne străină de inima popoarelor, fiindcă ea își are originea în eroarea materialismului modern, după care materia domină Spiritul, iar nu Spiritul domină materia". „Voim unirea popoarelor? Nu vom ajunge niciodată la ea prin unirea vamale... Unirea popoarelor nu e posibilă, decât prin unirea inimelor în aceeași dragoste, izvorită din sânul supranatural al lui Dumnezeu". Just și ideal. Dar pușă numai astfel problema, nu ne îndepărtează ea oare realizarea? Intrebăm: nu trebuie să uzăm oare de fapte concrete, de realizări de ordin material, în interes obștesc și național, izvorite, firește, din acea dragoste necesară a deaproapelui?!

D-l. Nichifor Crainic ne-a pus în mână o prețioasă călăuză, pe cărările, încă prea pușin umblate, ale propășirii noastre ca neam.

I. A. I. B. L.

NOTE:

Cu ocazia aniversării de 75 de ani dela întemeierea Asociațiunii pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (Astra) ne plecăm și noi sufletele noastre în fața memoriei tuturor acelora, cari și-au dat obolul lor de jertfă pentru prosperarea asociației spre binele poporului român, iar conducătorilor lor de azi cari continuă linia tradiției le dorim izbândă, întru întărirea și înflorirea Astei jubilare.

* * *

Articolul referitor la asociațiunea „Astra“ secția Brașov, apărut în numărul nostru precedent și semnat „Prometeu,“ a fost astfel semnat, fără ca, din lipsă de timp, să se fi putut lua avizul tuturor membrilor redacționali. Nevoind să octroaiem nimănui vre-o părere sau convingere și respectând opiniile separate, publicăm cu plăcere, să atît Dl. Dr. Mircea Suciu-Sîbîanu, cât și Dl. prof. Petru I. Teodorescu, nu s-au identificat cu cuprinsul aceluî articol.

* * *

Cartografia și tipografia „Unirea“ proprietatea D-lui gen. i. -r. Teodorescu & Co. a binevoit să doneze revistei noastre, drept subvenție, suma de 5000 (cincimii) Lei, pentru care comitetul redacțional mulțumește călduros.

* * *

Primăria comunei Prejmer, prin Dl. primar Creangă a acordat revistei noastre un sprijin de 1000 (unamie) Lei. Vii mulțumiri.

* * *

Facem apel la toți intelectualii brașoveni, în special la tineret, să se alăture luptei revistei noastre, ce-o duce pentru cultura și regenerarea neamului nostru. Aderările se fac la redacție, Str. Ioan Calvin No. 8, în orele de după prânz.

* * *

Dacă cu acest număr, după doi ani de existență, având greutatea aproape însurmontabile și făcând sacrificiile personale maxime, revista aceste va fi pusă în situația de a nu mai putea apărea, vina nu va fi a celor din jurul ei. Bunele noastre intenții și străduințele noastre se vor fi lovit de proverbiale indolență generală. Sprijiniți-ne deci, când vom apela conștiințele românești

* * *

Vestea numirii la Ministerul Cultelor și Artelor a fecundului și apreciatului romancier *Cesar Petrescu* în postul de secretar general, este primită în întreaga țară cu unanimă satisfacție.

Felicităm pe distinsul scriitor și-i urăm spor la muncă pentru realizarea programatică a problemelor ce și-a propus să rezolve la departamentul său.

CERCUL REVISTEI:

---

a) *Colaboratori* : A. P. Bănuț scriitor; Eftimiu Mărculescu, prof. adv. publicist; C. Bobescu, dir. Conserv. Astra; V. Branisce, ziarist, f. senator; Ioan Brotea, ziarist; Dr. Liviu Câmpănu, medic, publ.; Lucian Costin, scriitor; Dr. Petru Debu, preot. f. senator; Mihail Dragomirescu, prof. univ.; Al. Florea, preot. publ.; Ioan Ludu preot. publ.; Valer Maximilan, prof.-pictor; Aurel A. Mureșianu, publicist; Dr. P. Nistor medic, Silvia Stoica-Noaghea; Ecat. Pitiș, publ.; I. Prișcu, preot. publ.; Dr. T. Prișcu, medic, primarul Municipiului; Radu Prișcu dir. școlar; Dr. C. Sassu funcț. sup.; Oct. Șireagu, publ.; Victor Tudoran, publ.; Gh. Tulbure insp. gen. șc. publ.; Ioan Grigore, publ.; Irodion Creangă, primar.

b) *Srijinitori* : Ing. Baiu Crăciun, insp. silv. i. p.; Iancu Nan, farmacist prefectul jud.; Dr. C. Oancea, medic; I. Pizo, preot.; Aurel Radu preot.; Nicu Suciu-Sibianu, funcționar; Dr. C. Voicu, adv. f. primar.

CUPRINSUL :

- Aurel A. Mureșianu* : Dela tribunalul Bran-Lemeny
la poetul și scriitorul Bran-Lemeny
- Preotul I. G. Ludu* : La jubileul unui poet
- Nae Ieremia* : Poetul Ioan Al. Bran-Lemeny
- V. P. Rogoș* : I. Al. Bran-Lemeny în pressă
- Radu Prișcu* : Inchinare
- Magda Rai* : Spicuirii din poezia lui I. Al. Bran-Lemeny
- V. P. Rogoș* : Cuvântul tragic
- Ecat. Piliș* : Sonet
- E. P.* : Poveste mică pentru copii mari

Recenzii etc.

- Voicu Nișescu* : Douăzeci de luni în Rusia și Siberia
(I. Al. B. L.)
- Nichifor Crainic* : Puncte Cardinale în Haos (I. Al. B. L.)

N o t e :

